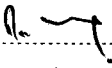
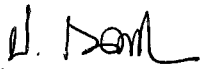

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ บทบาทในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญ ของผู้บริหาร โรงเรียน ในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพ
วิชาการพูนพิน 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
ชื่อและนามสกุล นายสมโภช พรหมพันธ์
แขนงวิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.กล้า ทองขาว

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. กล้า ทองขาว)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ เนาวบุตร)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับการศึกษา
ค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิศักดิ์ จินदानุรักษ์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

วันที่ 2 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2551

ชื่อการศึกษา ค้นคว้าอิสระ บทบาทในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 ของผู้บริหาร โรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัด
 เขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

ผู้ศึกษา นายสมโภช พรหมพันธ์ ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. กล้า ทองขาว ปีการศึกษา 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบทบาทในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนต่อบทบาทในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามขนาดของสถานศึกษา

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือผู้บริหารและครูผู้สอนใน เครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานีเขต 2 ปีการศึกษา 2550 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า การวิเคราะห์ข้อมูลใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความแปรปรวน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมากทุกด้าน (2) ผู้บริหารและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหาร ไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

คำสำคัญ บทบาทผู้บริหาร การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้เรียบร็อยสมบูรณ์ได้ด้วยความช่วยเหลือและให้คำแนะนำเป็นอย่างดีจากอาจารย์ รองศาสตราจารย์ ดร. กล้า ทองขาว ประธานกรรมการสอบ และอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ เนาวนุตร กรรมการสอบ ที่ได้ช่วยชี้แนะและตรวจแก้ไขงานชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ชูศักดิ์ เอกเพชร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร พูนเอียด คุณวิฑูรย์ เพชรประภัสสร ที่ได้กรุณาตรวจสอบความถูกต้องและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแบบสอบถาม รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่างดียิ่ง

คุณค่าและประโยชน์อันพึงได้จากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยจะนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาการเรียนการสอนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ในโอกาสต่อไป

สมโพช พรหมพันธ์

มกราคม 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
กรอบแนวคิดในการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิด ทฤษฎี ในการบริหารการศึกษา	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	41
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	41
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	41
การหาคุณภาพเครื่องมือ	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล	43
การวิเคราะห์ข้อมูล	43
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	44
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	46
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ห้บทบาทในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ของผู้บริหาร โรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการ พูนพิน 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2	47

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อบทบาท ของผู้บริหารในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดเขตพื้นที่ การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา.....	57
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	59
สรุปการวิจัย	61
อภิปรายผล	63
ข้อเสนอแนะ	64
บรรณานุกรม	65
ภาคผนวก	69
ก แบบสอบถาม	70
ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	83
ประวัติผู้ศึกษา	84

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา.....	46
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับ ตามบทบาทในการส่งเสริมการจัด กระบวนการเรียนรู้ ของผู้บริหาร โรงเรียน ในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการ พูนพิน 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ในภาพรวม (n = 100).....	47
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามบทบาทในด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหาร โรงเรียน ในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการ พูนพิน 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2.....	48
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตอบบทบาทในด้านการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ของผู้บริหาร โรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2.....	50
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตอบบทบาทในด้านประชาสัมพันธ์การเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหาร โรงเรียน ในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2.....	52
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตอบบทบาทในด้านการนิเทศการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ของผู้บริหาร โรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2.....	54
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตอบบทบาทในด้านการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ของผู้บริหาร โรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2.....	55
ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้ง 5 ด้าน ในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการ พูนพิน 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยจำแนกตาม ขนาดสถานศึกษา.....	57

ฉ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	3

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาไปสู่ความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมาตรา 22 ถึง 30 มีสาระสำคัญที่กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้นจำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศ รวมทั้งแหล่งการเรียนรู้ต่างๆให้หลากหลาย เพื่อเอื้อต่อความสามารถ ความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนต้องสำคัญที่สุด การจัดการเรียนการสอนต้องมุ่งประโยชน์ของผู้เรียน จะต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จึงฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น มีนิสัยรักการเรียนรู้ เกิดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.2542 : 2-3)

การศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาคน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะพัฒนาสังคมไทยให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคง แข่งขันกับนานาประเทศได้อย่างมีศักดิ์ศรีบนพื้นฐานแห่งความเป็นไทย การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคน ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพเท่านั้น ที่จะเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพ และความสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 : 24) ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้า ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นรากฐานของการพัฒนาชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และประเทศชาติ

นอกจากการไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูแล้ว สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่ประสบผลสำเร็จอาจเกิดจากผู้บริหารโรงเรียน(วิรนุช ปิณฑวณิช. 2543:6) เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จหรือประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของงาน และขององค์กร (สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์.2541:4)ซึ่งคุณภาพและความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอน ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นเช่นไร โรงเรียนก็มักเป็นเช่นนั้น ถ้าผู้บริหารโรงเรียนสนใจเรื่องอะไรหรือเห็นอะไรมีความสำคัญ ก็จะส่งเสริมทำให้โรงเรียนมีความเด่นด้านนั้น ถ้าผู้บริหารโรงเรียนเห็นความสำคัญของงานวิชาการ โรงเรียนก็จะเป็นเลิศทางด้านวิชาการ

เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ดุค , เคลนตินิน (นภเนตร ธรรมบวร. 2542:76) อ้างอิงจาก Duke. 1986; Clandinin and Connolly.1995) ที่แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างยิ่ง เพราะหากผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีความมุ่งมั่น เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้ว ก็จะแสดงบทบาทในการบริหารจัดการและสนับสนุน จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การปฏิรูปก็จะประสบความสำเร็จ แต่ในช่วงเวลาที่ผ่านมา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญต่อการแสดงบทบาทในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญยังน้อย นั่นคือ ไม่สนใจที่จะศึกษาค้นคว้า สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน จึงทำให้ขาดความรู้ความสามารถ ไม่อาจให้การส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอน ไม่ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความสามารถของครู ไม่สามารถให้คำปรึกษา แนะนำ หรือสนับสนุนทรัพยากรการบริหารให้สอดคล้องกับจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (วิรุฬห ภิณฑวณิช. 2543:8) อีกทั้งไม่สนับสนุนให้กำลังใจ ให้การเสริมแรงแก่ครู ทำให้ครูที่ผ่านการอบรมแล้วทำงานโดยลำพัง ขาดขวัญกำลังใจ เกิดความหว้าหว่ ลังเล ไม่แน่ใจ ในที่สุดก็ทิ้งการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลับไปสู่วิธีการสอนแบบเดิมๆ ที่ตนเองคุ้นเคยอีก (วิชัย วงษ์ใหญ่ .2543:59) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “โครงการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ” ที่คณะผู้วิจัยจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จัดทำเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543:28) ที่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนบางโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจทั้งในเรื่องการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

อบรมเพื่อพัฒนาตนเองในการใช้บทบาทในฐานะที่เป็นผู้บริหาร ที่จะพัฒนาครูให้จัดการเรียนรู้อย่างจริงจังซึ่งเป็นผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่า การศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ว่าผู้บริหารมีบทบาทในระดับใดเพื่อที่จะนำผลที่ได้จากการวิจัยมาพัฒนาบทบาทของผู้บริหารให้สามารถสนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำเร็จสมดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

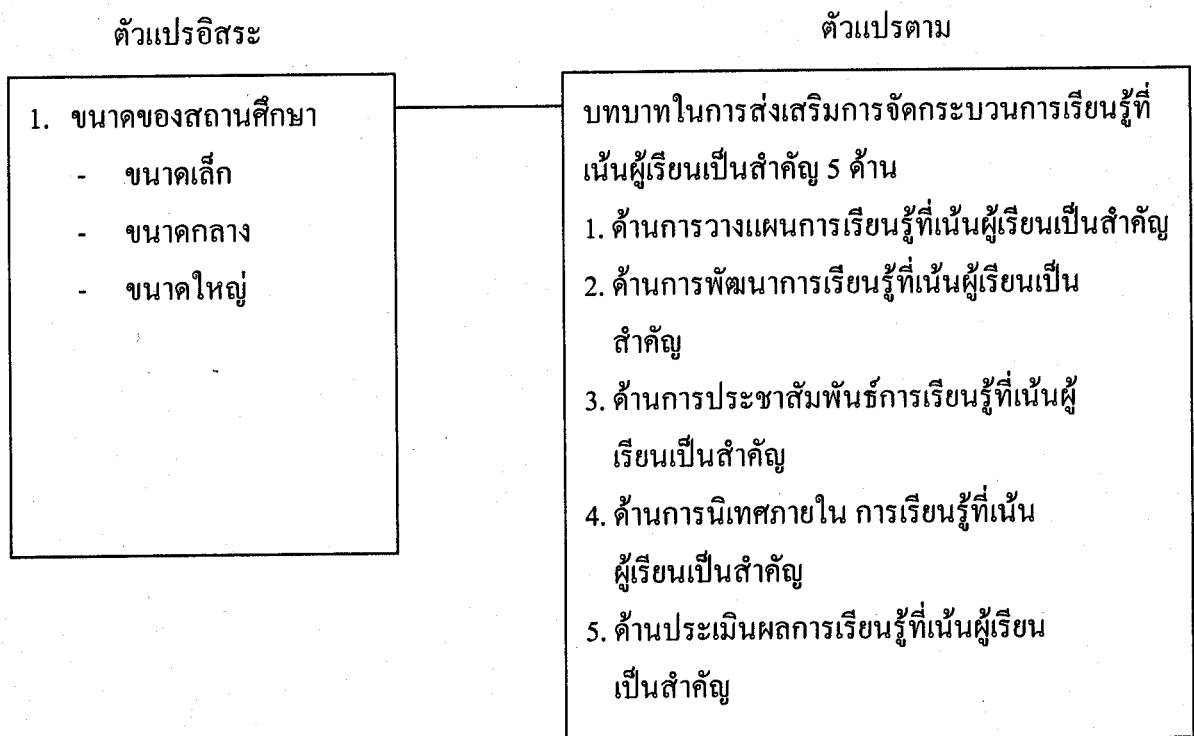
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบทบาทในการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียน

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนต่อระดับการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามขนาดของสถานศึกษา

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยศึกษาบทบาทในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุราษฎร์ธานี เขต 2 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการนิเทศภายใน การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านประเมินผลการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาบทบาทของในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของผู้บริหารโรงเรียน 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการนิเทศภายในการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

5. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำนวน 15 โรงเรียน รวมทั้งหมด 135 คน

5.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างคำนวณจากตารางสำเร็จรูปของ R.V.Krejcie และ D.W.Morgan จากประชากรทั้งหมด 135 คน เมื่อเทียบจากตารางได้กลุ่มตัวอย่าง 100 คน แบ่งเป็นผู้บริหาร 11 คน และครูผู้สอนจำนวน 89 คน

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้พบองค์ความรู้ด้วยตนเอง ได้ปฏิบัติจริง หรือลงมือปฏิบัติ ได้เรียนรู้กระบวนการคิด การทำ การแก้ปัญหา สามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิต โดยมีครูเป็นผู้วางแผนร่วมกับผู้เรียน

6.2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง บทบาทในการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาในการเอาใจใส่ กระตุ้นหรือร้ง ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในด้านต่าง ๆ 5 ด้าน คือ

6.2.1 ด้านการวางแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง บทบาทของผู้บริหารในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ แผนงาน โครงการ และกำหนดวิธีดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ บรรยากาศและสภาพแวดล้อม เพื่อให้การเรียนรู้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.2.2 ด้านการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง บทบาทของผู้บริหารในการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้ดีขึ้น ปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดหาสื่ออย่างเพียงพอ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ สร้างความรู้ความเข้าใจของครูให้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.2.3 ด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง บทบาทของผู้บริหารในการสร้างความรู้ความเข้าใจ เผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ในการจัดการเรียนรู้ การผลิตและจัดหาสื่อ บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ผู้ปกครองและชุมชนได้ทราบ

6.2.4 ด้านการนิเทศภายใน การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง บทบาทของผู้บริหารในการให้คำแนะนำปรึกษา ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก สอดส่องดูแล ให้กำลังใจแก่ครู เกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม การจัดหาสื่อ และแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

6.2.5 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง บทบาทของผู้บริหารในการรวบรวม จัดเตรียมข้อมูลและสารสนเทศ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย แล้วสรุปผลตัดสินใจในด้านหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

6.3 ตำแหน่ง หมายถึง ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา และตำแหน่งครูผู้สอน

6.3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

6.3.2 ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

6.4 โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในระดับขั้นพื้นฐาน ในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

6.5 ขนาดโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 แบ่งตามจำนวนนักเรียนเป็น 3 ขนาด

6.5.1	โรงเรียนขนาดเล็ก	(นักเรียนตั้งแต่ 120 คน ลงมา)
6.5.2	โรงเรียนขนาดกลาง	(นักเรียนตั้งแต่ 121 – 300 คน)
6.5.3	โรงเรียนขนาดใหญ่	(นักเรียนตั้งแต่ 300 คน ขึ้นไป)

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ผลจากการวิจัยปรับปรุงบทบาทของตนเองเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7.2 ครูผู้สอนใช้ผลจากการวิจัยพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎี การบริหารสถานศึกษา

สถานศึกษามีบทบาทหลักเป็นหน่วยบริการทางการศึกษาที่จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6 พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ 2542) และให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของท้องถิ่น ดังนั้นในการจัดการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายของการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามที่ได้ตั้งจุดประสงค์เอาไว้ซึ่งสถานศึกษาต้องมีภารกิจในการดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีแนวทางหลายประการคือ

1.1 จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถาบันการศึกษา สถานศึกษาต้องจัดทำแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและของกระทรวงศึกษาธิการ

1.2 จัดตั้งงบประมาณ สถานศึกษาต้องตั้งงบประมาณค่าใช้จ่ายและรับผิดชอบค่าใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาตามที่ได้รับ

1.3 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษามีหลักสูตรสถานศึกษาตามเจตนารมณ์ของท้องถิ่นที่จะมุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่จะนำมาพัฒนาสังคม

1.4 จัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงการจัดสภาพแวดล้อม จัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เหมาะสม และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของผู้เรียน

1.5 ออกระเบียบข้อบังคับต่างๆ รวมทั้งระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวกับการบริหารการเงิน และการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษา

1.6 กำกับ ติดตาม ประเมินผลตามแผนงานโครงการ และประเมินผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการพิจารณาความดีความชอบ การพัฒนา และดำเนินงานทางวินัยและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

1.7 ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งในที่ราชพัสดุและทรัพย์สินอื่นๆ ตามระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

1.8 จัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้ความร่วมมือในการประเมินคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา รวมทั้งการรายงานผลการประเมินต่อคณะกรรมการสถานศึกษา

1.9 ส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชน และสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่นๆ ในชุมชน และท้องถิ่น

1.10 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย เกี่ยวกับกิจการภายในสถานศึกษาหรือตามที่ได้รับมอบหมาย และตามที่กฎหมายกำหนด

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นคว้าเนื้อหาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ของผู้รู้และนักการศึกษาบางคน แล้วนำมาสังเคราะห์ จัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อให้ง่ายและสะดวกต่อการศึกษาดังนี้

2.1 การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ประเทศไทยได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ขึ้นซึ่งมีข้อกำหนดเกี่ยวกับแนวทางจัดการศึกษาไว้หลายมาตรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้ระบุว่า รัฐจะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 12 ปี อย่างทั่วถึงมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (มาตรา 43) (มาตรา 81) (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 1) จากแรงผลักดันและสภาพปัญหาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะคุณภาพของนักเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้เริ่มปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 ในที่สุดก็เกิดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ขึ้น ซึ่งเป็นกฎหมายแห่งการศึกษาฉบับแรกของประเทศไทย ได้มีการกำหนดเนื้อหาในสาระต่างๆ เกี่ยวกับการศึกษาของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมวดที่ 4 ที่ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษาตั้งแต่มาตราที่ 22 -30 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 :2) ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ว่าการจัดการศึกษาต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ การจัดการเรียนการ

สอน ต้องมุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดได้ แก้ปัญหาได้ มีนิสัยรักการเรียนรู้ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม มีค่านิยมที่ดีงาม โดยเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคม ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี รู้จักใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ยั่งยืน กระบวนการเรียนรู้ การจัดเนื้อหาต้องให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการฝึกกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้เพื่อใช้แก้ปัญหา เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนเรียนรู้ไปพร้อมกัน การเรียนต้องเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับ บิดา มารดาผู้ปกครอง ชุมชนทุกฝ่าย

สรุป การจัดการการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ดำเนินการมาอย่างเป็นทางการตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2539 และได้มีเนื้อหาที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนในหมวดที่ 4 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ว่าด้วยการจัดการศึกษาในมาตราที่ 22 ซึ่งระบุว่าจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดจัดการเรียนการสอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคนอย่างยั่งยืน และสร้างเด็กให้เป็นคนเก่ง ดี และมีสุข เพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของชาติในโอกาสต่อไป

2.1.2 ความหมายของการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมโดยวิธีต่างๆ อย่างหลากหลายที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้อย่างแท้จริงเกิดการพัฒนาตน และสั่งสมคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมของประเทศชาติต่อไป การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียน จึงต้องใช้เทคนิควิธีการเรียนรู้รูปแบบการสอนหรือ กระบวนการเรียนการสอนใน หลากหลายวิธีซึ่งจำแนกได้ดังนี้ (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543 : 36-37)

1) การจัดการเรียนการสอนทางอ้อม ได้แก่ การเรียนรู้แบบสืบค้น แบบค้นพบ แบบแก้ปัญหา แบบ สร้างแผนผังความคิดแบบใช้กรณีศึกษา แบบตั้งคำถามแบบใช้การตัดสินใจ

2) เทคนิคการศึกษาเป็นรายบุคคล ได้แก่ วิธีการเรียนแบบศูนย์การเรียน แบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง แบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

3) เทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ประกอบการเรียน เช่น การใช้สิ่งพิมพ์ ตำราเรียน และแบบฝึกหัดการใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชน ศูนย์การเรียนชุดการสอน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน บทเรียนสำเร็จรูป

4) เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นปฏิสัมพันธ์ ประกอบด้วยการได้วาทีกลุ่ม Buzz การอภิปราย การระดมพลังสมอง กลุ่มแก้ปัญหา กลุ่มติวการประชุมต่าง ๆ การแสดงบทบาทสมมติ กลุ่มสืบค้นคู่คิดการฝึกปฏิบัติ เป็นต้น

5) เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เกม กรณีตัวอย่างสถานการณ์จำลองละคร เกม กรณีตัวอย่างสถานการณ์จำลอง ละคร บทบาท สมมติ

6) เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ ได้แก่ ปริศนาความคิดร่วมมือแข่งขันหรือกลุ่มสืบค้น กลุ่มเรียนรู้ ร่วมกัน ร่วมกันคิด กลุ่มร่วมมือ

7) เทคนิคการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ได้แก่ การเรียนการสอนแบบใช้เส้นเล่าเรื่อง (Story line) และการเรียนการสอนแบบแก้ปัญหา (Problem-Solving)

การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นที่รู้จักและคุ้นเคยของครูในปัจจุบันเป็นอย่างมาก แต่ในทางปฏิบัติครูส่วนใหญ่ยังสอนแบบเดิมๆ ไม่ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนการสอนมากนัก ผลการเรียนของนักเรียนจึงไม่ได้มาตรฐานตามที่หวัง ผู้ศึกษาจึงได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมาเสนอ ดังนี้

ทิสนา แคมมณี 2542 (อ้างอิงจาก จอห์น ดิวอี้ 1963) เป็นแนวคิดในเรื่องการกระทำ “learning by doing “ ซึ่งหมายถึง การเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ เป็น การเรียนที่ผู้เรียนเปลี่ยนจากผู้รับ เป็นผู้เรียน และบทบาทของครูจากผู้ถ่ายทอด เป็นผู้จัด ประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง ในเรื่องที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความสามารถของตนเอง และได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่

ทิสนา แคมมณี (2542 :5) ได้ให้ความหมายการให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่า หมายถึงการให้ผู้เรียนเป็นจุดสนใจ(Center of attention) หรือผู้มีบทบาทสำคัญ คือบทบาทในการเรียนรู้ โดยดูจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยความกระตือรือร้น ตื่นตัวตั้งใจ จดจ่อผูกพันกับสิ่งที่ทำ

เริงชัย จงพิพัฒนสุข (2542 : 12) กล่าวว่ากิจกรรมเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนกระทำเพื่อค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองภายใต้การชี้แนะ และกำกับดูแลของครูผู้สอน

ไสว พิกขาว(2542 : 7) ได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่า คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนใช้กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และฝึกฝนให้ใช้กระบวนการอย่างชำนาญ เป็นการเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้

สรุป การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงผู้เรียนสำคัญที่สุด มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ คิดค้น สร้างความรู้ ในสิ่งที่คนชอบ ถนัด สอดคล้องกับวิถีชีวิตด้วยตนเอง อย่างกระตือรือร้นด้วยความรับผิดชอบและมีความสุขกับการเรียนรู้นั้น โดยมีครูคอยอำนวยความสะดวกให้คำแนะนำและเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด

2.2 แนวคิด ทฤษฎี และหลักการของการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2.1 แนวคิดจากปรัชญาที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีแนวคิดจากปรัชญา Constructivism ที่เชื่อว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิม(ไสว พิกขาว 2542: 5 อ้างอิงจาก MatinEtal) นอกจากนั้นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญยังได้แนวคิดมาจากปรัชญาต่างๆที่พอสรุปได้ดังนี้

1) *ปรัชญาพัฒนานิยม* มองว่าการศึกษจะต้องพัฒนาผู้เรียนทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์สังคม อาชีพ และสติปัญญา ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนต้องจัดให้สนองความสนใจความถนัด และความสามารถ โดยให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวันและสังคมของผู้เรียนมากที่สุด รวมทั้งส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยทั้งในและนอกห้องเรียนบทบาทของครูในสาขานี้คือ เตรียมแนะนำ และให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจ เห็นจริงด้วยตนเองผู้เรียนจะเรียนรู้ได้เมื่อได้ประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองและทำงานร่วมกัน

2) *ปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism)* เป็นรูปแบบและแนวคิดมาจากปรัชญา การศึกษจะต้องมุ่งปรับปรุง และพัฒนาสร้างสรรค์สังคมใหม่ที่ขึ้นมา ครูต้องเป็นผู้เบิกบาน เป็นนักแก้ปัญหา สนใจ และใฝ่รู้ของสังคม และปัญหาสังคมอย่างกว้างขวางผู้เรียนจะได้รับการปลูกฝังให้ตระหนักถึงคุณค่าของสังคม ผู้เรียนจะได้รับการฝึกฝนให้รู้จักเทคนิค และวิชาการต่างๆ ที่จะทำความเข้าใจ และแก้ปัญหาสังคม ตามแนวทางประชาธิปไตย

3) *ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism)* ซึ่งเห็นว่า มนุษย์ควรมีสติ และโอกาสที่จะเลือกสรรสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองมากกว่าที่จะให้ใครมาป้อนให้ เป้าหมายของการศึกษา คือ

การมุ่งมั่นพัฒนาให้คนมีอิสรภาพ และ มีความรับผิดชอบ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีสิทธิเสรีภาพที่จะเลือกเรียนด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงผู้กระตุ้น ส่งเสริมการเรียนรู้

4) *ปรัชญาการศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์ (Buddhistic Philosophy of Education)* ปรัชญานี้อิงคำสอนของพุทธศาสนาโดยอาศัยหลักของไตรสิกขา คือ สีล สมาธิ ปัญญา ในการอธิบายเรื่องราวของชีวิตโลก และปรากฏการณ์ต่างๆ โดยมีความเชื่อว่า มนุษย์มีศักยภาพที่จะขจัดกิเลส ควบคุมพฤติกรรมของตนให้เป็นไป ตามแนวทางที่ดีได้ การเรียนการสอนตามแนวนี้ ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือทำเอง เรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดปัญญาด้วยกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ที่หลากหลาย ลงมือปฏิบัติจริง ครูมีบทบาทเป็นผู้ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ทำตนเป็นกัลยาณมิตรของผู้เรียน

สรุป การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้แนวคิดจากปรัชญาต่างๆ คือ ปรัชญา พิพัฒน์นิยม ปรัชญาปฏิรูปนิยม ปรัชญาอัตถิภาวนิยม และปรัชญาตามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เด็กได้รับความรู้ให้ได้มากที่สุด ด้วยวิธีการหลายๆอย่าง โดยมีครูเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือให้เด็กได้พัฒนาหาความรู้ด้วยตนเองแล้วสามารถเข้าใจ และนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเองและผู้อื่นทั้งในชีวิตประจำวันและประยุกต์ใช้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโอกาสข้างหน้าได้

2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ ดังนี้ (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2541:7)

2.3.1 *แนวความคิดของกลุ่มพฤติกรรมนิยม (behaviorism)* นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ มีความเชื่อว่า สิ่ง แวดล้อมและประสบการณ์จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อมีความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า และการตอบสนอง การแสดงพฤติกรรมจะมีความถี่สูงขึ้นหากมีการเสริมแรง

2.3.2 *แนวความคิดของกลุ่มพุทธินิยม (cognitivism)* นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มองว่า คนทุกคนมีธรรมชาติภายในที่ใฝ่ใจใคร่รู้ใคร่เรียน เพื่อก่อให้เกิดสภาพสมดุล ดังนั้นการที่ได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความต้องการและความสนใจของตนเอง จึงมีความหมายสำหรับเด็ก

2.3.3 *แนวความคิดของกลุ่มมนุษยนิยม (humanism)* นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ คำนึงถึงความ เป็นมนุษย์มนุษย์มีอิสระที่จะนำตนเองและสิ่งตนเองได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะทำประโยชน์ให้สังคม มีเสรีภาพในการเลือกทำสิ่งต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มนี้เสนอแนะว่า ควรให้ผู้อ่านมีสมรรถภาพทั้ง 3 ด้าน พัฒนาไปพร้อม ๆ กัน คือ ด้านความรู้ (Cognitive) ด้านเจตคติ (Affective) และด้านทักษะ (Psychomotor) คือ ครูต้องฝึก

ให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผล มีความชื่นชม และมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน และให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง

สรุป การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ยังได้แนวคิดมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ เช่น จากกลุ่มพฤติกรรมนิยม แนวคิดของกลุ่มพุทธินิยม และแนวคิดของกลุ่มมนุษย์นิยม ที่การจัดการเรียนการสอนจะต้องให้ผู้เรียนได้รับรู้ทั้ง 3 ด้านเพื่อที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการศึกษาหาความรู้จากสิ่งต่างๆ ที่ตนเองได้พัฒนาเพื่อแสวงหาความรู้จากวิธีการต่างๆ

2.4 หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีหลักการดังนี้ (วัฒนาพร กระจับทุกษ์, 2541:9-10)

2.4.1 ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ บทบาทของครูเป็นผู้สนับสนุน (Supporter) และเป็นแหล่งความรู้ (Resourceperson) ของผู้เรียน ผู้เรียนจะรับผิดชอบตั้งแต่เลือกที่จะเรียน วางแผนการเรียน แล้วเริ่มต้นเรียนรู้ด้วยการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.4.2 เนื้อหาวิชา มีความสำคัญและมีความหมายต่อการเรียนรู้ นั่นคือ ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกสิ่งที่จะเรียน ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน และความต้องการของผู้เรียนจะต้องนำมาพิจารณาประกอบด้วย การเรียนรู้ที่สำคัญและมีความหมาย จึงขึ้นอยู่กับ สิ่งที่จะสอน และวิธีการสอน

2.4.3 การเรียนรู้เพื่อประสบความสำเร็จ หากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน การได้คิด ได้ร่วมวางแผนการได้ค้นพบประเด็นปัญหาที่ท้าทาย ผู้เรียนจะรู้สึกพึงพอใจหากได้ประเมินความสำเร็จของตนเอง และได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน และครูก็ยิ่งจะมีความสุข

2.4.4 สัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เรียน การสนทนากันเป็นการปฏิสัมพันธ์ที่ไม่เพียงพอ ต้องเป็น ปฏิสัมพันธ์ในเชิงช่วยเหลือภายในกลุ่มด้วย

2.4.5 ครู คือ ผู้อำนวยการความสะดวก และเป็นแหล่งความรู้ ครูความสามารถในการค้นพบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน สามารถคิดได้หลากหลายแบบ เป็นแหล่งความรู้ที่มีคุณค่าของผู้เรียน และสามารถค้นคว้าหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่เหมาะสมให้กับผู้เรียน สิ่งที่จะช่วยให้การสื่อสารระหว่างบุคคล ให้การเรียนรู้ ประสบความสำเร็จ คือปฏิภาณ ไหวพริบ ทักษะ

อารมณ์ขัน ความเต็มใจที่จะเรียนรู้ของผู้เรียน ความเต็มใจของครูที่จะช่วยเหลือโดยไม่มีเงื่อนไข

2.4.6 ผู้เรียนมีโอกาสเห็นตนเองในแงุ่มุมที่แตกต่างจากเดิม ผู้เรียนกลายเป็นผู้มีความมั่นใจในตนเอง และควบคุมตนเองได้มากขึ้น กลายเป็นบุคคลที่ตนเองอยากเป็น เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมเปิดเผยตนเองต่อเหตุการณ์ต่างๆ

2.4.7 การพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนต้องมีการพัฒนาไปหลายๆ ด้านพร้อมกัน ทั้งด้านความรู้ ความคิด อารมณ์ และสังคม หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา (2540:20) ได้เสนอหลักการ การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ดังนี้

1) การรับผิดชอบต่อตนเอง เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

2) การเรียนรู้หลายที่ การเรียนรู้ไม่ได้เกิดจากแหล่งเดียว แต่มาจากหลายๆ แหล่ง

3) การค้นพบด้วยตนเอง การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบด้วยตนเอง มีส่วนช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

4) กระบวนการเรียนรู้ มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การเรียนรู้ มีความหมายและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

สรุป การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีแนวคิดมาจากปรัชญาการศึกษาต่างๆ คือ ปรัชญาพิพัฒนนิยม ปรัชญา ปฏิรูปนิยม ปรัชญาอัตถิภาวนิยม และพุทธปรัชญาและมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ คือ กลุ่มพฤติกรรมนิยม กลุ่มพุทธินิยม และกลุ่มมนุษยนิยม โดยมีหลักการจัดการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน เนื้อหาวิชา มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ การเรียนรู้จะประสบความสำเร็จเมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนต้องเป็นไปในทางช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ครูคือ ผู้อำนวยความสะดวก และเป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนมีโอกาสเห็นตนเองในแงุ่มุมที่แตกต่างจากเดิมการพัฒนาการเรียนรู้เกิดขึ้นพร้อมกันได้หลายทาง การเรียนรู้มีความหมายสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2.5 เป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีเป้าหมายที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ ดังนี้(วิชัย วงษ์ใหญ่, 2540:3-4)

2.5.1 เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี คือ เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะทางจิตใจที่ดี มีพฤติกรรมของความมีวินัย และค่านิยมประชาธิปไตย

ความมีวินัย หมายถึง พฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมตนเองและส่วนรวมไม่ให้ล่วงละเมิดความชั่ว กฎหมาย ซึ่งพฤติกรรมการมีวินัย ได้แก่ ความสนใจ ความใฝ่รู้ การควบคุมตนเอง ความรับผิดชอบ ความมีเหตุผล ความซื่อสัตย์ และความขยันอดทน

ค่านิยมประชาธิปไตย หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจ และพฤติกรรมของบุคคลที่เห็นคุณค่าของตนเอง และคุณค่าของคนอื่น เคารพสิทธิและปกป้องสิทธิของตนเองและผู้อื่น ด้วยจิตใจที่เคารพต่อคุณค่าของเสียงส่วนใหญ่ ที่มีเหตุผลและถูกต้องด้วยความเข้าใจระหว่างกันและกันด้วยสันติ พฤติกรรมที่บ่งชี้ความเป็นประชาธิปไตย ได้แก่ การเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่นการยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น การเคารพสิทธิของคนอื่น และปกป้องสิทธิของตน ความมีเหตุผล เคารพกฎหมาย กติกาของสังคม ทำงานร่วมกันกับผู้อื่นเป็น รวมทั้งมีความเสียสละ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทาง ซึ่งถือเป็นเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติในมาตรา 24 (กระทรวงศึกษาธิการ 2542 ; 13) ที่ว่าการจัดการเรียนการสอนต้องผสมผสานความรู้ต่าง ๆ อย่างได้ สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ทุกวิชา

2.5.2 เพื่อพัฒนาคนให้เก่ง นอกจากการเป็นคนดีแล้ว สังคมยังต้องการคนเก่ง มีความรู้ความสามารถ มาช่วยกันพัฒนาและแก้ปัญหาต่างๆ ที่มีมากมายในสังคม ดังที่ โฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (วิชัย วงษ์ใหญ่ 254 ; 5-7 อ้างอิงจาก Howard Gardner. 1973) ได้จำแนกความเก่งของคนไว้ 7 ประเภทหลัก ๆ ดังนี้

- 1) **ด้านภาษา (Verbal/Linguistic)** เป็นศักยภาพของนักได้อวาทิ นักร้อง นักประพันธ์
- 2) **ด้านดนตรี** การเต้นจังหวะ (Musical/Rhythmic) นักดนตรี แต่งเพลง นักเต้นรำ
- 3) **ด้านตรรกและคณิตศาสตร์ (Logical/Mathematics)** นักคณิตศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์
- 4) **ด้านการเคลื่อนไหว (body/kinesthetic)** นักกีฬา นักวิทยาศาสตร์
- 5) **ด้านศิลปะ/มิติสัมพันธ์** ศิลปิน วิศวกร สถาปัตย์
- 6) **ด้านสัมพันธ์ระหว่างบุคคล/การสื่อสาร (Interpersonal)** เป็นศักยภาพของนักประชาสัมพันธ์ พิธีกร สื่อมวลชน ครู
- 7) **ด้านความรู้ลึก/ความลึกซึ้งในจิตใจ (Interpreter)** นักเขียน นักปรัชญา นักจิตวิทยา และแพทย์

2.5.3 เพื่อพัฒนาคนให้มีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข การศึกษาสามารถสร้างคนให้เก่งและเป็นคนดี ยังไม่เพียงพอในการจัดการศึกษาต้องมุ่งหวังให้ผู้รับการศึกษาดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขด้วย ซึ่ง สิปนนท์ เกตุทัต (2541 : 16)

2.6 หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางการจัดทำหลักสูตรไว้ว่า (สมาคมศึกษานิเทศศาสตร์ 2542 : 14) หลักสูตรต้องมีลักษณะที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล สาระของหลักสูตรทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้สมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้ในมาตราที่ 27 วรรค 2. แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (กระทรวงศึกษานิเทศศาสตร์ 2542 : 15) ยังได้กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสม เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ส่วนกรมวิชาการ (2542 : 13) ได้กำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับแนวคิดข้างต้น ไว้ดังนี้

2.6.1 หลักสูตรสู่อานาคต มีความเป็นสากล มีมาตรฐาน

2.6.2 หลักสูตรมีลักษณะกว้าง เบาะยึดหยุ่น หลากหลายต่อเนื่อง เชื่อมโยงสัมพันธ์กับชีวิตจริง

2.6.3 ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร ผลการจัดการเรียนการสอน

2.6.4 เนื้อหาสาระของหลักสูตรต้องมีความสมดุล ระหว่างศาสตร์กับศิลป์ ทฤษฎีและการปฏิบัติ เทคโนโลยีและธรรมชาติ

2.6.5 เพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในอนาคต ได้แก่ ความรู้เรื่องการจัดการภาษาต่างประเทศ คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

2.6.6 เพิ่มเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคม

ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ว่าดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542 : 26)

1. ให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ โดยต้องจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศ รวมทั้งแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ให้หลากหลาย เพื่อเอื้อต่อความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจ โดยเหมาะสมกับวัยและศักยภาพของผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและสถานที่ เป็นการเรียนรู้กันและกัน อันก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการ

พัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยการประสานความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และทุกส่วนของสังคม

2. ต้องถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การเรียนการสอนต้องมุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น แก้ไขปัญหาเป็น มีนิสัยรักการเรียนรู้ และเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2.7 แนวทางการประเมินผลที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การวัดและประเมินผลที่มีความสอดคล้องกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีหลายแนวทาง เช่นการประเมินจากสภาพจริง ที่เน้นการประเมินจากการทำงานของนักเรียน ซึ่งแพร่หลายในปัจจุบัน ได้แก่ การประเมินจากแฟ้มผลงาน (Portfolio) มีลักษณะการประเมินดังนี้ (วัฒนาพร ระงับสุข 2541 : 63)

2.7.1 การประเมินจากสภาพจริง

หมายถึง การวัดและประเมินผลกระบวนการทำงานในด้านสมอง การคิด หรือจิตใจของผู้เรียนอย่างตรงไปตรงมา ด้วยการสังเกต การบันทึก และการรวบรวมข้อมูลจากการทำงาน และวิธีการที่นักเรียนทำ เพื่อเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจที่ตรงกัลปวัตติ์ประสงค์ของหลักสูตรและความต้องการของสังคม ซึ่งสุวิทย์ มูลคำ (2542 : 13) ได้เสนอลักษณะการประเมินตามสภาพจริงไว้ดังนี้

- 1) เป็นการประเมินที่นำไปพร้อมๆกันกับการจัดการเรียนการสอนของนักเรียน ซึ่งสามารถทำได้ตลอดเวลาทั้งที่ทุกสถานการณ์ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน
- 2) เป็นการประเมินที่ยึดพฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียนที่แสดงออกมาขณะทำกิจกรรมจริงๆ
- 3) เน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างเด่นชัด และให้ความสำคัญกับการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน
- 4) เน้นการประเมินตนเองของผู้เรียน
- 5) ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสถานการณ์ที่เป็นจริง
- 6) ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย มีการเก็บข้อมูลระหว่างปฏิบัติอย่างเด่นชัด
- 7) เน้นคุณภาพของผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการบูรณาการความรู้ความสามารถของผู้เรียนหลายๆ ด้าน
- 8) เน้นการวัดความสามารถในการคิดระดับสูง
- 9) ส่งเสริม ปฏิสัมพันธ์ทางบวก มีการชื่นชม ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน

2.7.2 การประเมินภาคปฏิบัติ คือ การประเมินด้วยการทดสอบความสามารถในการทำงานของผู้เรียน ภายใต้สถานการณ์และเงื่อนไขที่สอดคล้องกับสภาพจริงมากที่สุด การประเมินภาคปฏิบัติ สามารถประเมินได้ 3 ลักษณะ คือ ประเมินกระบวนการ ประเมินผลผลิต และ ประเมินกระบวนการและผลผลิต ซึ่งวัฒนาพร ระวังสุข (2541 : 64-65) ได้กล่าวถึงวิธีการประเมินไว้ดังนี้

1) **การสืบค้น (Inquiry)** ครูใช้วิธีถามจากนักเรียนตรงๆ เกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อตนเอง ต่อการปฏิบัติงานของตน และความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องราวหรือภาวะต่างๆ โดยครูฝึกให้ผู้เรียนได้รายงานผลการตรวจสอบผลงานของตนเอง โดยใช้วิธีพูด เขียน หรือตอบแบบตรวจสอบรายการ หรือบันทึกของตนเอง

2) **การสังเกต (Observation)** ครูสังเกตการณ์มีส่วนร่วมในการเรียนและการประกอบกิจกรรมต่างๆของผู้เรียน รวมถึงการตอบคำถามและการทำงานที่ได้รับมอบหมายทั้งงานที่ทำคนเดียวและงานกลุ่ม

3) **การวิเคราะห์ (Analysis)** เป็นกระบวนการวัดการปฏิบัติของผู้เรียนแต่ละคนเช่นเดียวกับการบันทึกการสังเกต เพื่อค้นหาว่าส่วนใดที่ผู้เรียนทำได้ดีและส่วนใดที่ต้องปรับปรุง

4) **การทดสอบ (Testing)** เป็นกระบวนการวัดการปฏิบัติของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการวัดการเรียนการสอน การกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและการกำหนดวิธีการบันทึกคะแนนทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม เพื่อตัดสินระดับความสำเร็จในการเรียนรู้ตามผลงานหรือกระบวนการที่กำหนด

2.7.3 การประเมินผลจากแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio Assessment) แฟ้มสะสมผลงานเป็นแนวทางหนึ่งที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการประเมินผลงานที่ผู้เรียนแสดง กระทำ ผลิต หรือสร้างความรู้ขึ้นมาด้วยตนเอง เพื่อประเมินความก้าวหน้าของการเรียน (วัฒนาพร ระวังสุข 2541 : 67) เป็นสิ่งที่รวบรวมตัวอย่าง (Samples) หรือบางส่วนของหลักฐาน (Evidence) ที่แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ ความสามารถ ความพยายาม หรือความถนัดของบุคคล หรือประเด็นที่ต้องจัดทำแฟ้มสะสมผลงานไว้อย่างเป็นระบบ โดยบุคคลนั้นและบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดทำแฟ้มร่วมกัน (สุวิทย์ มูลคำ 2542 : 27)

แฟ้มสะสมผลงานของนักเรียน เป็นแฟ้มสะสมผลงานที่แสดงถึงความสามารถ จุดเด่น จุดด้อย ความสำเร็จ ตลอดจนถึงพัฒนาการในการเรียนรู้ของผู้เรียน แล้วนำมาสะสมไว้ในภาชนะอย่างใดอย่างหนึ่ง อย่างเป็นระบบ และจุดมุ่งหมาย เพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศแสดงถึง ความพยายาม เจตคติ แรงจูงใจ ความเจริญงอกงาม ความสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้ของเด็ก โดยที่ครูและนักเรียนร่วมกันสร้างและประเมินแฟ้มสะสมผลงานด้วยกัน (สุวิทย์ มูลคำ 2542 : 29)

สุมนหา พรหมบุญ และคณะ (2541 : 38) ได้เสนอวิธีประเมินผล โดย
กระบวนการ 5 ประการ ดังนี้

1. การประเมินผลโดยทดสอบความรู้พื้นฐานหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ดังเช่นที่เคยปฏิบัติมา โดยที่มีความรู้และความเข้าใจเรื่องเทคนิคการออกข้อสอบ และการตัดผล
 2. การประเมินจากแฟ้มสะสมผลงานของเด็ก
 3. การประเมินจากการติดตามกระบวนการทำงานของเด็ก
 4. การประเมินจากการพัฒนาลักษณะนิสัยของเด็ก
 5. การประเมินจากข้อสอบมาตรฐาน เพื่อวัดความสามารถพิเศษด้านต่าง ๆ
- นงนศร ชรรณวร (2542 : 13) ได้สรุปการประเมินผลการเรียนการสอนตามแนวการจัดการเรียน
การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางดังนี้

การประเมินผลการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นความเข้าใจ
ของผู้สอนที่มีต่อการพัฒนาการเรียนรู้อุ้ ความเข้าใจและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งถือเป็น
กระบวนการที่สำคัญจะต้องดำเนินการให้ต่อเนื่อง สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน
ครอบคลุมไปถึงการประเมินรูปแบบต่างๆ ที่ไม่เป็นทางการด้วย เช่น สังเกต จดบันทึก แฟ้มสะสม
ผลงานเด็ก เป็นต้น ส่วนกรมวิชาการได้กำหนด การประเมินผลไว้ว่า การวัดผลประเมินผลต้องเป็น
ส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน มีส่วนร่วมในการประเมิน วิธีการ
ประเมินนี้มีความหลากหลาย มีแฟ้มคุณภาพผลงานที่ก่ล้นกรองเลือกแฟ้ม สะท้อนความแกร่ง
รอบตัวของผู้เรียน

สรุป การประเมินผลที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญ มีวิธีที่หลากหลาย เช่น การประเมินผลจากสภาพจริง การประเมินภาคปฏิบัติ การ
ประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน การประเมินโดยใช้ข้อสอบมาตรฐาน การประเมินจากการพัฒนา
ลักษณะนิสัยของเด็ก ซึ่งอาจจะใช้วิธีการสืบค้น วิธีสังเกต วิธีสังเคราะห์ เพื่อประเมินความงอกงาม
ในทุกๆด้านของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินด้วย

2.8 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผู้บริหาร โรงเรียนถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งคนหนึ่งที่ผลักดันการจัดการ
เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปสู่ความสำเร็จ เพราะผู้บริหาร โรงเรียนเป็นผู้ที่จะต้องคอย
อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา ให้แนะนำ ให้กำลังใจ และรับการส่งเสริมอย่าง
จริงจังทั้งคำพูดและการปฏิบัติ ซึ่งมีนักการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้
เสนอบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนที่สามารถปฏิบัติให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน

เป็นสิ่งสำคัญ และหากผู้บริหารสามารถปฏิบัติตามบทบาทดังกล่าวแล้ว ย่อมทำให้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญประสบความสำเร็จ ซึ่งขอนำแนวคิดของแต่ละท่านมาเสนอดังต่อไปนี้

วัฒนา ระงับทุกข์ (2541 : 80 – 83) ได้เสนอไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำในการเปลี่ยนแปลงจะต้องส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง โดยต้องจัดทำแผนงานโครงการ เพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาครู และบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ จัดเตรียมสิ่งสนับสนุน บริหารและบริการหลักสูตรให้มีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ดำเนินการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชน และจัดการเรียนการสอน จัดระบบการนิเทศภายใน เพื่อช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา และให้กำลังใจแก่ครู จากนั้นก็ประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อดูความก้าวหน้า ปัญหา และอุปสรรค แล้วนำมาปรับปรุง และพัฒนา

กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 27) ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำในการเปลี่ยนแปลงจะต้องส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ โดยต้องจัดทำแผนงานโครงการ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาครู และบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ จัดเตรียมสิ่งสนับสนุน บริหารและบริการหลักสูตรให้มีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ดำเนินการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชน และจัดการเรียนการสอน จัดระบบการนิเทศภายใน เพื่อช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษาและให้กำลังใจแก่ครู จากนั้นก็ประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อดูความก้าวหน้า ปัญหา และอุปสรรค แล้วนำมาปรับปรุง และพัฒนา

ธวัช แก้วมณีชัย (2542 : 48) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญไว้ 9 ด้าน ดังนี้

1. วางแผนสนับสนุน
2. จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนการสอน
3. ส่งเสริมการใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้า
4. สร้างวินัยให้แก่นักเรียน
5. นิเทศ กำกับติดตาม
6. ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
7. ประเมินผลความก้าวหน้า
8. ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชน
9. ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีและสื่อสารการเรียนการสอนมาใช้จัดการเรียนการ

สอนอย่างเพียงพอ

สุพล วัณสินธุ์ (2542 : 34) ได้เสนอ แนวคิดเกี่ยวกับการแสดงบทบาทของผู้บริหารในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำหลักสูตรไปใช้จะต้องส่งเสริมการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีสื่อการเรียนการสอนใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จะต้องจัดหาทุน และงบประมาณสนับสนุน โดยการประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจกับชุมชน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตร และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่นเดียวกับ สุวิทย์ มูลคำ (2542 : 14) ที่ได้เสนอบทบาทของผู้บริหารในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่า ผู้บริหารต้องจัดระบบประกันคุณภาพการเรียนการสอน ส่งเสริม และให้ความสำคัญกับกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเอง และใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มที่เต็มเวลา สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ขึ้นภายในโรงเรียน จัดทำ จัดหา สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเต็มที่ และให้เพียงพอติดตามผลความก้าวหน้าในการจัดการเรียนการสอนตลอดเวลา และติดต่อสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองในแนวทางการจัดการเรียนการสอน

อีกคนหนึ่งที่ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ อรทัย มูลคำ และคนอื่นๆ (2542 : 53) ซึ่งขอนำเสนอโดยสรุปดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจหลักของการจัดการเรียนการสอน
2. ให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน
4. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดหาวัสดุอุปกรณ์
5. นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล
6. สร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน

สรุปจากแนวคิดของนักการศึกษาข้างต้น ทั้งส่วนที่ต่างกันและสอดคล้องกัน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเป็นบางท่านไม่อาจนำมาศึกษาทั้งหมดได้ จึงสรุปเป็นแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนต่อการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. การวางแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. การพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. การประชาสัมพันธ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญ
4. การนิเทศภายใน การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญ
5. การประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากแนวคิดทั้ง 5 ด้านข้างต้น สามารถขยายความให้เห็น องค์ประกอบของบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในลักษณะ 3 ส่วนคือ ส่วนแรกเป็นบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียน ได้แก่ การวางแผน การพัฒนา การประชาสัมพันธ์ การนิเทศภายใน และประเมินผล ส่วนที่ 2 เป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย 2 ส่วน ได้แก่ องค์ประกอบด้านเนื้อหา คือ หลักสูตรและการเรียนการสอน บรรยากาศและสภาพแวดล้อม สื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และองค์ประกอบด้านกระบวนการ คือ การสร้างความรู้ด้วยตนเอง การได้ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและสิ่งแวดล้อม การได้เคลื่อนไหวร่างกายประกอบกิจกรรม การได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต จากองค์ประกอบของตัวแปรตาม ก็คือบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้ง 5 ด้าน ผู้วิจัยได้นำเสนอเนื้อหา ดังนี้

2.8.1 การวางแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การวางแผนถือเป็นหน้าที่ของการบริหาร ที่สำคัญเป็นอันดับแรก เป็นการกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าเพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมายตามที่วางไว้ การวางแผนไม่ใช่เป็นการตัดสินใจในอนาคต แต่เป็นการตัดสินใจในปัจจุบันที่มีผลต่ออนาคต(ผจญ กุมา 2540 : 22) การวางแผนถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการใช้แผนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนการสอน เพราะเป็นผู้ที่มีหน้าที่พิจารณากำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และกิจกรรม พิจารณาเลือกผู้ปฏิบัติในแต่ละกิจกรรม และพิจารณาอนุมัติให้ข้อเสนอแนะหรือทางเลือกต่างๆ เช่นการการกำหนดภารกิจเกี่ยวกับการวางแผน จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการวิเคราะห์ตรวจสอบข้อบกพร่อง หรือปัญหาการจัดการศึกษา การออกแบบและปรับปรุงวิธีการหรือแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น (ศิริวัฒน์ นิจนตร 2543 : 13.)

1) ความหมายการวางแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การวางแผน ถือเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารเป็นอันดับแรก ซึ่งมีบุคคลต่างๆ ได้ให้ความหมายไว้เป็นจำนวนมาก เช่น คุนยส์ และดอนเนล (Koontz and O'Donnell. 1968 : 73 - 74) ได้กล่าวไว้ว่า การวางแผนคือการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร ทำเมื่อไร และใครเป็นผู้ทำ เป็นสะพานเชื่อมช่องว่างระหว่างปัจจุบันและอนาคต วอลท์แมน (waltman. 1981 : 271 - 288) ให้ความหมายไว้ว่า การวางแผนคือ ความพยายามขององค์กรในการกำหนด การจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย การคาดคะเนถึงเงื่อนไขและทรัพยากรต่างๆ การพิจารณาทางเลือกเพื่อใช้ทรัพยากร และการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ส่วนเคนเซวิช (Knezevich. 1975 : 28 - 29) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการเตรียมการอย่างมีจุดมุ่งหมายในการไปสู่จุดหมายปลายทางของการตัดสินใจที่จะเป็นพื้นฐานของการดำเนินงานต่อไป

การวางแผนถือเป็นหน้าที่ทางการบริหารที่มีความสำคัญเป็นอันแรก เป็น การกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าเพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ ที่ต้องการวางแผนไม่ใช่การตัดสินใจในอนาคต แต่เป็นการตัดสินใจในปัจจุบันที่มีผลต่ออนาคต (ผจญ กุณา. 2540 : 22) การวางแผน ถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการบริหารที่เป็นระบบและมี ประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการใช้แผน เป็นเครื่องมือในการ พัฒนาการเรียนการสอน (ธงชัย สันติวงษ์ 2534 : 13) เพราะเป็นผู้มีหน้าที่พิจารณากำหนด นโยบาย วัตถุประสงค์ และกิจกรรม พิจารณาเลือก ผู้ปฏิบัติในแต่ละกิจกรรม พิจารณานุมัติให้ ข้อเสนอแนะหรือทางเลือกต่างๆ ดังเช่น ชีรวัดน์ นิจนตร (2542 : 200) ได้กำหนดภารกิจเกี่ยวกับการวางแผนไว้ว่า การวางแผนจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการวิเคราะห์การตรวจสอบข้อบกพร่อง หรือ ปัญหาของการจัดการศึกษา การออกแบบและปรับปรุงวิธีการหรือแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น การ กำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย การกำหนดเทคนิคและวิธีการต่างๆ การประมาณการความ ต้องการทรัพยากร การจัดทำแผนงาน โครงการและการประเมินผลการปฏิบัติงาน เช่นเดียวกับ วิโรจน์ สารตระนะ (2539 : 18) ได้กล่าวว่า การวางแผนเป็นแนวทางที่กำหนดไว้ล่วงหน้าเพื่อให้ เกิดการกระทำที่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ โดยเริ่มต้นจากการศึกษาวิเคราะห์เป้าหมาย ความ จำเป็น หรือปัญหา ก่อน จากนั้นจึงกำหนดวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นสภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นเมื่อหมด สภาพปัญหา และกำหนดแนวทางการกระทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดย ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญคือ การกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาไว้หลายๆ ทาง การเลือก แนวทางแก้ปัญหาที่ดีที่สุด การนำแนวทางแก้ปัญหาที่เลือกไปจัดทำแผน การนำแผน ที่จัดทำไป ปฏิบัติ แล้วประเมินผลการดำเนินงานและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของแผนต่อไป

เดิมทีนั้น ผู้บริหาร โรงเรียนได้เชื่อว่า เป็นผู้ผูกขาดในการวางแผน เป็นผู้ กำหนด นโยบายโดยลำพัง แล้วสั่งการให้ผู้อยู่บังคับบัญชาปฏิบัติตามแผน หรืออย่างดีขึ้นหน่อย ผู้บริหารก็อาจแต่งตั้งบุคคลที่ตนเชื่อมั่น หรือไว้วางใจเป็นผู้ดำเนินการ (อุทัย บุญประเสริฐ. 2542 : 26-28) ซึ่งจุดอ่อนของการวางแผนในลักษณะนี้ค่อนข้างมีมาก การสนองนโยบายของ ผู้ได้บังคับบัญชาเกิดจากความเกรงกลัวในอำนาจ ฉะนั้นการปฏิบัติตามแผนจึงเป็นไปอย่างไม่เต็ม ใจ จำใจ ทนทำ เกิดภาวะหลบเลี่ยงงาน งานจึงไม่ต่อเนื่องและไม่มีประสิทธิภาพ ส่วนการวางแผน ตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้บริหารโรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) เข้ามามีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งบุคคลเหล่านี้ เข้ามามีบทบาทร่วม บริหารโรงเรียนในฐานะคณะกรรมการโรงเรียน (อุทัย บุญประเสริฐ 2543 : 13 – 14) โดยจะเข้ามา มีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมกำหนดนโยบาย และกำหนดวิธีดำเนินงาน ทั้งนี้

เพื่อให้ทุกฝ่ายเกิดความสำนึกของการเป็นเจ้าของ การปฏิบัติก็จะเป็นไปได้ด้วย ความสมัครใจ เต็มใจ และความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ ซึ่งแนวทางการวางแผน เป็นทีมก็มีผู้รู้ กล่าวไว้มากเช่น นิวัตร นาคะเนช (สุดา ทัพสุวรรณ 2542 : 105 ; อ้างอิงจาก นิวัตร นาคะเนช 2540) ได้เสนอไว้ว่า กระบวนการวางแผนเป็นทีมจะเริ่มจาก การร่วมกันกำหนดจุดหมายมุ่งหมาย (Focus Statement) แล้วกำหนดภาพอนาคต (Vision) กำหนดอุปสรรค (Obstruction) กำหนดกลยุทธ์ กลวิธี (Strategy Tactics) และจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ส่วน วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541 : 79) ได้เสนอแนวทางการวางแผน และกำหนดวิธีการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้เป็นนโยบาย และเป้าหมายที่สำคัญของโรงเรียนที่บุคลากรทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ นั่นคือ ทุกคนจะต้องรับทราบร่วมมือ ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติและสนับสนุนการปฏิบัติให้บังเกิดผลอย่างจริงจัง ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องจัดการวางแผนในเรื่องต่างๆ ดังนี้

(1) การวางแผนด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น

สำคัญ

ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องร่วมกับผู้เกี่ยวข้องกำหนดความต้องการจำเป็น ศึกษาสภาพปัจจุบันของปัญหาและรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และตรวจสอบข้อบกพร่อง รวมทั้งออกแบบปรับปรุง ร่างวัตถุประสงค์เกี่ยวกับหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน (ศิริวัฒน์ นิงเนตร. 2542 : 200) ให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ 2542 : 15) บัญญัติไว้ว่า ลักษณะของหลักสูตรต้องมีความหลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับสอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดและความแตกต่างของแต่ละบุคคลเป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนั้นผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องมีบทบาทในการวางแผนเพื่อจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาพื้นฐานที่กรมวิชาการ (2542 : 13) ได้กำหนดไว้ว่า หลักสูตรมี 2 ส่วน คือหลักสูตรที่เป็นแกนกลางเพื่อความเป็นไทย เพื่อเป็นพลเมืองที่ดีต่อชาติ และเพื่อการศึกษาต่อ อีกส่วนหนึ่งคือ หลักสูตรท้องถิ่น ที่นำเอาสภาพปัญหา ความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาสร้างเป็นหลักสูตรซึ่งเกิดจาก สถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่นร่วมกันจัดทำหรือพัฒนาขึ้น นอกจากนั้นผู้บริหาร โรงเรียนต้องมีความรู้และเข้าใจถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีผู้กล่าวไว้หลากหลาย แต่โดยสาระแล้วคล้ายคลึงกัน เช่น พระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการ

ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : 26) ได้กำหนดไว้ว่า ให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยต้องจัดภาวะแวดล้อม บรรยากาศ รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ให้หลากหลายเพื่อให้เอื้อต่อความสามารถและความสนใจของบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจ โดยเหมาะสมกับวัยและทุกสถานที่ ต้องถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การเรียนต้องมุ่งประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาเป็น มีนิสัยรักการเรียนรู้ และใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต

ส่วนกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนด ให้สถานศึกษาต้องปฏิบัติดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2542 : 13) ให้สถานศึกษาจัดเนื้อหาและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลให้มีการฝึกทักษะ ฝึกกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ยึดการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนและสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่เหมาะสมไว้มูกวิชา

(2) การวางแผน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

บรรยากาศ และสภาพแวดล้อมนับว่ามีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่ง พรพรรณ คงประสิทธิ์ (2542 : 15) ได้กล่าวว่า บรรยากาศเป็นสภาพของสถานการณ์ต่างๆ ตามการรับรู้ของบุคคลและคาดหวังว่าจะเป็นเช่นนั้น ซึ่งเกิด จากปฏิสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม และมีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรม ส่งผลถึงความสำเร็จ ความล้มเหลวของงาน

สมยศ นาวิการ (2539 :193) ได้ให้ความหมายว่า บรรยากาศเป็นการรับรู้หรือความรู้สึกต่อลักษณะที่มองเห็นได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการและบุคลิกภาพของบุคคล การรับรู้เหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและทัศนคติของผู้ปฏิบัติงาน โดยบรรยากาศสามารถรับรู้ได้จากคุณลักษณะของสภาพแวดล้อมทั้งโดยตรงและโดยอ้อม บรรยากาศจะเป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการทำงานของบุคคล ส่วนบรรยากาศของการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนการสอนได้เปลี่ยนไปจากเมื่อก่อนที่ครูมีอำนาจในชั้นเรียน ครูถือว่า ตนเองมีความรู้มากที่สุด ผู้เรียนมีหน้าที่รับและปรับตัวให้สอดคล้องกับเนื้อหาความรู้ และวิธีการของครูสถานศึกษาจึงไม่เป็นโรงเรียนเพื่อการเรียนรู้ แต่เป็น“โรงเรียน” บรรยากาศของการเรียนอับเฉานำเอื้อหน้าย ยึดหลักสูตรเป็นหลักเกณฑ์เนื้อหาสาระทั้งหมด การสอบและคะแนนเป็นสิ่งพิพากษาความสำเร็จ ทุก

คนเครียด การเรียนการสอนใช้วิธีบรรยาย นักเรียนท่องจำเนื้อหา เชื่อฟัง นิ่งนิง การเรียนรู้เกิดขึ้นเฉพาะในห้องเรียน บรรยากาศไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ ขาดความสัมพันธ์กับชีวิตและชุมชน ห่างไกลธรรมชาติ เกิดความแปลก แยกจากสังคม ห่างไกลแหล่งเรียนรู้และครอบครัว ชุมชนไม่มีโอกาสร่วมคิด ร่วมสร้างกระบวนการเรียนรู้ เด็กได้ปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้กระบวนการแก้ไขปัญหา กระบวนการคิดวิเคราะห์ เด็กได้ปฏิบัติสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม ได้ประยุกต์ความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง (กระทรวงศึกษาธิการ 2542 : 12) บทบาทครูต้องเปลี่ยนไป กลายเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ เป็นกัลยาณมิตรคอยแนะนำ กระตุ้นให้กำลังใจ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ใคร่รู้ (เยาวชนทันทันชัยบุตร 2542 : 112) บรรยากาศเป็นแบบประชาธิปไตยทุกคนเชื่อมั่น เคารพในศักดิ์ศรีของกันและกัน ทุกคนมีอิสระเสรีภาพทางความคิด ต่างฝ่ายยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ร่วมมือทำงานเป็นทีมมากกว่าการแข่งขันชิงดีชิงเด่น ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องกำหนดวิธีการ หาแนวทางร่วมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องวางแผนกำหนดนโยบาย จัดทำแผนงาน โครงการ เพื่อพัฒนาบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

(3) การวางแผนด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ ประกอบกับความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ดำเนินไปอย่างไม่หยุดยั้ง โลกได้กลายเป็นแหล่งความรู้อันมหาศาลที่บรรจุเต็มไปด้วยข้อมูล ข่าวสาร ที่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทำให้บุคคลสามารถเรียนรู้ได้หลายๆ ช่องทาง หลายๆ รูปแบบ และวิธีเขียน ซึ่งสื่อดังกล่าวสามารถตอบสนองความต้องการและความสนใจได้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2542 : 31) สื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีสารสนเทศจึงพลอยมีความหลากหลายไปด้วย ดังที่วารินทร์ รัศมีพรหม (2531 : 18) ได้จำแนกสื่ออุปกรณ์ เทคโนโลยีทางการศึกษาในโรงเรียนไว้ ดังนี้

1. วัสดุสามมิติ เช่น ของจริง หุ่นจำลอง ลูกโลก กระบะทราย
2. ทัศนวัสดุประเภทไม่สาย เช่น กระดานดำ ภาพพลิก แผ่นป้ายสำลีสัปดาห์ แผ่นที่การ์ตูน ป้ายนิเทศ แผ่นป้ายแม่เหล็ก ป้ายไฟฟ้า แผนภูมิ แผนสถิติ (Graphs) ภาพโครงร่าง (Diagrams) รูปภาพและวัสดุลายเส้น (Picture Graphic Material)
3. ทัศนวัสดุประเภทฉาย เช่น แผ่นใส สไลด์ फिल्मสตริป ภาพทึบแสง
4. สื่อประเภทเสียง เช่น แผ่นเสียง โทรทัศน์ช่วยสอน เทปตลับขนาดเล็ก เทป 8 ช่องทาง (Cartridge) แผ่นการ์ดเสียง (Audio Card) ไมโครโฟน วิทยุ

5. สื่อประสม เช่น สไลด์ประกอบเสียง โทรทัศน์ช่วยสอน (ITV) คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) Interactive Video ชุดสื่อประสม (Multimedia Kits) ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) กล้องถ่ายรูป ฟิล์ม

6. โทรทัศน์ และภาพยนตร์ เช่น โทรทัศน์ออกอากาศ (Broadcasting) โทรทัศน์ประกอบการสอน (Instructional Television) โทรทัศน์วงจรปิด โทรทัศน์สัญญาณไมโครเวฟ โทรทัศน์สัญญาณดาวเทียม โทรทัศน์ตามสาย (Cable Television)

7. การจัดสถานที่ การจัดตั้งและการใช้เครื่องมือสื่อการสอน เช่น การจัดเครื่องเสียง เครื่องฉาย และการจัดสภาพแวดล้อมในการใช้อุปกรณ์

8. เทคโนโลยีการสอน เช่น บทเรียนโปรแกรม (Programmed Instruction) โปรแกรมการสอน (Programmed Tutoring)

9. เกมและสถานการณ์จำลองเพื่อการสอน (Instructional Games and Simulation)

10. คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน เช่น อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ภาษาคอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์ในการบริหาร

11. อุปกรณ์สื่อสาร โทรคมนาคม (Telecommunication) (Multiplex Phone) (Facsimile Fax)

12. การศึกษาทางไกล (Distance Education)

13. โทรทัศน์เพื่อการสอนบรรยาย (Telelecture)

14. โทรทัศน์ผ่านสัญญาณวิทยุ (Radiophone)

15. โทรประชุม หรือการประชุมทางไกล (Teleconference)

16. นวัตกรรมการศึกษา (Education Innovation)

จากสื่อวัสดุอุปกรณ์ ละเทคโนโลยีทางการศึกษาข้างต้น ย่อมแสดงให้เห็นว่า บางอย่างมีราคาแพง ทันสมัย หายาก อยู่ไกลตัวผู้เรียน บางอย่างราคาถูก หาง่าย อยู่ใกล้ตัวผู้เรียน สามารถจัดหาและทำเองได้ ซึ่งคุณค่าของสื่อวัสดุและเทคโนโลยีจะมากน้อยหรือมีประโยชน์หรือไม่ขึ้นอยู่กับราคา ความยากง่ายในการจัดหา หรือจัดทำ แต่ขึ้นอยู่กับว่า การใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ได้สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา เหมาะสมกับความพร้อม ความสนใจของผู้เรียน และสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้หรือไม่ (กฤษมันต์ วัฒนณรงค์ 2539 : 13 ; อ้างอิงจาก Kozma 1944 : 7 - 9)

เนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์การนำความรู้มา

ใช้ เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา การจัดกิจกรรมก็มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่เรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ฉะนั้น แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ก็เป็นของจริงที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ 2542 : 14)

(4) การวางแผนเกี่ยวกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ครู หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่หลักด้านการเรียนการสอนและการ ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ 2542 : 4) ส่วนบุคคลผู้เกี่ยวข้อง หมายถึง ผู้สนับสนุนการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่บริการ หรือปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ และการบริหารการศึกษาของ โรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ 2542 : 4) นอกจากนั้นยังมีบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนร่วมและให้ การสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเช่น นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งบุคคลเหล่านี้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ในฐานะ คณะกรรมการโรงเรียน เมื่อผู้บริหารต้องการเห็นความสำเร็จของการจัดการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องหาทางให้บุคคลเหล่านี้มีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักเห็นความสำคัญและให้ ร่วมคิด ร่วมวางแผน

สรุป การวางแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหาร โรงเรียน จะต้องมึบทบาท หน้าที่ ร่วมกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิเคราะห์ ตรวจสอบ กำหนดเทคนิค มาตรการ รายละเอียด และจัดทำแผนงาน โครงการกำหนดวิธีดำเนินการ ทั้งในด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ และด้านครู บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญประสบความสำเร็จ

2.8.2 การพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การพัฒนา เป็นคำกลางๆ พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ (2530 : 372) ได้ให้ความหมายว่า การทำความเจริญ การเปลี่ยนแปลงไปในทางเจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางที่ ดีขึ้น เมื่อนำคำ “พัฒนา” ไปผนวกกับคำว่า หลักสูตรและการเรียนการสอน ก็หมายถึง การทำให้ หลักสูตรและการเรียนการสอนที่ดีขึ้น เจริญขึ้น ส่วนเซเลอร์และอเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander 1972 : 7) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรหมายถึง การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือ การทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ รวมถึงการผลิตเอกสารต่างๆ สำหรับผู้เรียนด้วย ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่ง ของการพัฒนาการเรียนการสอน ถ้านำการพัฒนาไปใช้กับครู และบุคลากร หมายถึงกรรมวิธีในการ

เพิ่มสมรรถภาพในการทำงานของครูและบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความชำนาญ (กุลธน ธนาพงศธร 2542 : 167) ส่วนการพัฒนาในด้านสื่อ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ ตลอดจน บรรยากาศ และสภาพแวดล้อมก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน คือ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สิ่งดังกล่าวดีขึ้น เจริญขึ้น ดังนั้น เพื่อให้จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประสบความสำเร็จ ผู้บริหารโรงเรียนต้องเอาใจใส่ กระตือรือร้นและส่งเสริมสนับสนุน สิ่งสำคัญ 4 ด้านคือ

1) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจาก หลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีลักษณะที่หลากหลาย สามารถตอบสนองความสนใจ ความถนัดของผู้เรียนได้ สาระของหลักสูตรทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้สมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม (สมาคมศึกษาศึกษา 2542 : 14) ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับ ลักษณะของหลักสูตรอย่างแจ่มแจ้ง นับแต่ความหมายของหลักสูตร ความสำคัญของหลักสูตร ความสัมพันธ์ระหว่าง หลักสูตรกับการสอน องค์ประกอบของหลักสูตร ตลอดจนสิ่งที่กำหนดหลัง สสูตร (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2539 : 45 – 60)

มีคำกล่าวเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรหลายคำ เช่น การทำหลักสูตร หมายถึงการทำงานเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักสูตร (Pratt. 1980 : 4) การปรับปรุงหลักสูตร หมายถึงการ จัดทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้ว ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น (Saylor and Alexander 1974 : 7) การประยุกต์การใช้หลักสูตร หมายถึงการแปลงแผนหลักสูตร หรือเอกสารหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ (Oliva 1992 26) ส่วนวิชัย วงษ์ใหญ่ (2539 : 77 A) ได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้คือ

1. คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร กำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการและ โครงสร้าง และออกแบบหลักสูตร โดยอาศัยข้อมูลจากสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม โดย ปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญ

2. ขอร่างเนื้อสาระแต่ละกลุ่มประสบการณ์ แต่ละหน่วยการเรียนรู้ แต่ละ รายวิชา โดยปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญ

3. นำหลักสูตรที่พัฒนาได้แล้วทดลองใช้

4. อบรมครู ผู้บริหารและบุคลากรให้เข้าใจหลักสูตรใหม่

5. นำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 27 ได้กำหนดให้ สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม

(กระทรวงศึกษาธิการ 2542 : 16) ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียน จึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจ แนวทางการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวข้างต้น ตลอดจนหลักสูตรท้องถิ่น ตามนัยแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่ง สงัด อุทรานันท์ (กรมวิชาการ 2542 : 8 ; อ้างอิงจาก สงัด อุทรานันท์. 2532) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการสร้างหลักสูตรย่อยในระดับท้องถิ่นขึ้นมาเสริมหลักสูตรกลาง ส่วน หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (กรมวิชาการ 2542 : 6 ; อ้างอิงจาก หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา 2536) ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นว่า เป็นลักษณะปรับเปลี่ยนรายละเอียดของเนื้อหา ปรับและเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนาวิธีสอนให้หลากหลาย ทำสื่อการเรียนการสอนและหลักสูตรเพิ่มเติม เช่นเดียวกับกรมวิชาการ (2542 : 8) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นว่า เป็นการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม การปรับเปลี่ยนรายละเอียดของเนื้อหาวิชา หรือรายวิชาขึ้นใหม่การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการจัดทำหนังสือ คู่มือครู หนังสือเสริมประสบการณ์คู่มือการเรียนการสอน แบบฝึกหัด

ส่วนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ผู้บริหารต้องใส่ใจอย่างยิ่ง ต้องศึกษา ทำความเข้าใจในลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ศึกษาบทบาทของผู้เกี่ยวข้อง ทั้งครูและนักเรียน ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ลักษณะของเนื้อหาวิชา กระบวนการจัดการเรียนการสอน (วัฒนาพร ระงับทุกข์ 2541 : 9 – 10) จากนั้นก็พัฒนาการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนได้ค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเองไปประกอบกิจกรรมด้วยการปฏิบัติจริง ได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและสิ่งแวดล้อม ได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ และได้ประยุกต์ความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิต (ทิสนา แคมมณี. 2542 : 14 – 15) นอกจากนั้นผู้บริหารต้องสนับสนุนด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้อย่างเพียงพอ จัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน และหาทางส่งเสริมและสนับสนุนครูให้ครูได้พัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทุก รูปแบบ ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามความสามารถทั้งด้านความรู้ จิตใจ อารมณ์และทักษะต่างๆ ลดการถ่ายทอดเนื้อหา ส่งเสริมให้ผู้เรียนกับผู้สอนมีบทบาทร่วมกัน ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์แสวงหาความรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนจากสถานการณ์จริงที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตจริง เรียนรู้ความจริงในตัวเองและความจริงในสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ครูแสดงบทบาทในฐานะผู้กระตุ้น ผู้เตรียมการ ผู้อำนวยความสะดวก ผู้จัดสิ่งเร้า ให้คำปรึกษา และ วางแนวกิจกรรม

2) การพัฒนาบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ที่เน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญ

บรรยากาศภายในโรงเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประสบความสำเร็จ หรือเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนฮอย และมิสเกล (Hoy and Miskel 1982 : 185 – 186) กล่าวว่าบรรยากาศในโรงเรียนหมายถึง คุณลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนที่เป็นผลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรอื่นๆ ในโรงเรียนที่มีผลทำให้โรงเรียนเกิดความแตกต่างกัน นั่นคือ บรรยากาศภายในโรงเรียนย่อมมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลในโรงเรียน เช่นกับที่ คิลเลียน (Killian 1968 : 200 – 203) กล่าวว่า บรรยากาศของ โรงเรียนมีอิทธิพลต่อการเกิดแรงจูงใจความพึงพอใจ ตลอดจนความสำเร็จของการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฌูสตีนิ ฮาญกิตติชัย (2541 : บทคัดย่อ) เรื่องตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอ สังกัดกรมการส่งเสริมการเกษตรจังหวัดนราธิวาส พบว่า ปัจจัยด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานของข้าราชการ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะประสบความสำเร็จ จำต้องพัฒนาในทุกๆ ด้านไปพร้อมกัน บรรยากาศและสภาพแวดล้อมเป็นเรื่องหนึ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องใส่ใจและให้ความสำคัญ เนื่องจากบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ (ไสว พิกขาว 2542 : 243)

1. บรรยากาศจะต้องเป็นแบบประชาธิปไตย คือ ทุกคนมีความเคารพในสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น
 2. บรรยากาศจะเป็นแบบร่วมมือมากกว่าแข่งขัน
 3. บรรยากาศจะเป็นแบบผ่อนคลายมากกว่าเคร่งเครียด
 4. บรรยากาศจะเป็นแบบยกย่องชมเชยมากกว่าตำหนิ ลงโทษ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปรับปรุงและพัฒนาบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเริ่มจากการส่งเสริมบรรยากาศในการทำงานของครูและบุคลากรที่ต้องเป็นไปอย่างให้เกียรติ เชื่อมมั่นต่อกัน ให้อิสระทางความคิด ยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ร่วมมือทำงานเป็นทีม เป็นคณะ ทั้งนี้เพื่อเป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียน และให้ครูและบุคลากรได้ปฏิบัติจนเคยชินเป็นนิสัย (ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์ และเรณูมาศ มาอุ่น 2542 : 6)
- บรรยากาศของการเรียนการสอน ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้ศึกษาค้นคว้า กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากค้นคว้าแสวงหาความรู้ เช่น จัดอุทยานการศึกษา จัดมุมประชาธิปไตย จัดสวนวรรณคดี จัดป้ายนิเทศ

ตามบริเวณต่างๆ สนวนหนังสือ มุมวิทยาศาสตร์ และส่งเสริมการแสดงผลของผู้เรียนในโอกาสต่างๆ เช่น พิธีการหน้าเสาธง เป็นต้น (วัฒนาพร ระวังทุกข์ 2541 : 81) นอกจากนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องจัดบรรยากาศส่งเสริมการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมบรรยากาศ การช่วยเหลือร่วมมือและปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนมากกว่าการแข่งขัน ส่งเสริมการแสดงผลออกมทางที่ถูกที่ควร ให้นักเรียนเกิดความภูมิใจ เชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าตัดสินใจในการแก้ปัญหา

3) การพัฒนาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษา 2542 ระบุว่าโรงเรียนเป็นองค์กรหลักที่สำคัญของการสร้างความมั่นใจด้านมาตรฐานและคุณภาพ ด้านการศึกษาให้แก่ผู้รับบริการคือนักเรียนและชุมชน ซึ่งในสภาพปัจจุบันหมายถึง การทำให้ลูกค้ำมีความพึงพอใจ ประทับใจหรือมั่นใจในผลผลิต (สมศักดิ์ สิ้นธุระเวช 2542:45-49) และคุณภาพด้านหนึ่งก็คือ สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีบทบาทมาที่สุดในการส่งเสริม สนับสนุน ด้านสื่อการเรียนการสอน การจัดหาแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่าย

นอกจากนี้แผนพัฒนาการศึกษายังสนับสนุนการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน โดยรัฐจะจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ซึ่งผู้บริหารต้องดูแลเอาใจใส่ กระตือรือร้น ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ให้ได้ประสิทธิภาพ (วันชัย ศิริชนะ : 13)

4) การพัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2541 : 80) ได้เสนอว่า การพัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จะต้องเริ่มจากการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์เกี่ยวกับการจัดการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากแนวคิดนี้เป็นสิ่งที่หลายคนเห็นว่า ยากที่จะนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ บางคนมองว่าเป็น สิ่งยุ่งยาก ต้องใช้สิ่งและเวลามากในการประกอบกิจกรรม จนก่อให้เกิดการปฏิเสธ ไม่ยอมรับ ไม่ยอมเรียนรู้ การสร้างความตระหนักถึงความจำเป็น ที่ต้องปรับเปลี่ยน ให้ครูและบุคลากร ที่เกี่ยวข้องได้เห็นความสำคัญของแนวคิดนี้ เกิดการยอมรับและเต็มใจที่จะปฏิบัติ ให้บังเกิดผลอย่างจริงจัง เทคนิคและวิธีการปรับกระบวนทัศน์ อาจใช้การระดมสมอง ประชุมชี้แจง การศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ จากนั้นก็จะเป็นการพัฒนาให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของตนเอง การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิค และวิธีการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการฝึกฝน ให้เกิดทักษะ เกิดความชำนาญ จนสามารถออกแบบกิจกรรมการ

เรียนการสอน การผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน ความรู้ความสามารถในการสร้างบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลให้มีความรู้ความเข้าใจในหัวข้อต่าง ๆ ควรกระทำอย่างจริงจัง ใช้วิธีการที่หลากหลาย ให้ครูได้ปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ ความมั่นใจ ฝึกให้ครูและบุคลากรได้ร่วมกันทำงานเป็นคณะ ร่วมกันคิดและออกแบบวิธีสอน แลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ ของกันและกัน ฝึกการวิพากษ์วิจารณ์ผลงาน ฝึกให้ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น สามารถนำเทคนิควิธีการไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป การพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องมีบทบาท หน้าที่ ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การปรับปรุงบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ให้เอื้อต่อการเรียนการสอน การปรับปรุง จัดหาผลิตสื่อ วัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ให้พอเพียง การปรับเปลี่ยนทัศนคติ การสร้างความรู้ ความเข้าใจ เป็นต้น เพื่อให้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีประสิทธิภาพ

2.8.3 การประชาสัมพันธ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การประชาสัมพันธ์มีความหมายที่หลากหลาย ดังเช่น อุดมศักดิ์ เวชราภรณ์ และคนอื่น (2538 : 3) ได้ให้คำนิยามของการประชาสัมพันธ์ไว้ว่า เป็นการติดต่อเผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูลต่าง ๆ ส่วนอภัยศรี พลอดเปลี่ยว (2533 : 17) ได้กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียนคือการสร้างความเข้าใจกันดีระหว่างกลุ่มบุคคล ซึ่งมีหน้าที่อยู่ในโรงเรียน กับกลุ่มชนที่โรงเรียนตั้งอยู่หรือกับกลุ่มผู้ปกครอง รวมทั้งองค์กรหรือบุคลากรภายนอก ที่มีส่วนสัมพันธ์กับโรงเรียน ที่โรงเรียนจะต้องรับใช้ หรือให้บริการดำเนินงานอย่างมีแบบแผนต่อเนื่อง และเป็นกระบวนการไมตรีสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับ เสนีย์ แดงวัง (2526 : 14) ที่กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์ เป็นการสร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถาบันกับประชาชน ส่วน ชม ภาควง (2526 : 3) ได้กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์ หมายถึง การปฏิบัติโดยมีการวางแผนอย่างดี และปฏิบัติตามแผนนั้น เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีต่อหน่วยงาน และเกิดกิจกรรมของหน่วยงานเพื่อให้หน่วยงานสามารถดำเนินงานต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกันที่วิจิตร อวาทกุล ได้กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียนเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องดำเนินงานกิจการต่าง ๆ ของโรงเรียนเพื่อสร้างชื่อเสียง ความเชื่อถือ เลื่อมใส นิยม มั่นใจ เข้าใจให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน เพื่อเชิญชวนสนับสนุน ช่วยเหลือเกื้อกูล ใกล้ชิดสนิทสนมเพื่อให้โรงเรียนสามารถตอบสนองความต้องการ ลดความขัดแย้ง ความเข้าใจผิด

เนื่องจากการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นภาระงานที่หนัก เป็นเรื่องใหม่ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งระดับหน่วยงาน ชุมชน และระดับบุคคล ดัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้รวบรวมไว้ในมาตรา 9 (5) (6) ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย คือ ครู นักเรียน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ครอบครัวและชุมชน ซึ่งการที่โรงเรียนจะได้รับความรู้ ร่วมมือส่งเสริมสนับสนุนจากทุกฝ่ายได้นั้น ผู้บริหารโรงเรียนต้องประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่อไปนี ให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รู้และเข้าใจคือ

1) ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น

สำคัญ

ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ถึงลักษณะของหลักสูตรว่า หลักสูตรตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะมีลักษณะที่หลากหลายเหมาะสมสำหรับผู้เรียนแต่ละระดับ เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เหมาะสมกับวัย และศักยภาพ เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาคน ให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ 2542 : 15) หลักสูตรจะมีความเป็นสากล มุ่งอนาคต มีมาตรฐานกว้างและมีความยืดหยุ่น เชื่อมโยงและสัมพันธ์กับชีวิตจริง (กรมวิชาการ 2542 :13) หลักสูตรจะมี 2 อย่างคือ หลักสูตรแกนกลาง และหลักสูตรระดับชาติ เพื่อความเป็นไทย และความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ และหลักสูตรท้องถิ่นที่นำเอาสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ 2542 :15) ซึ่งหลักสูตรในส่วนที่ 2 นี้ สถานศึกษาและชุมชน สังคมจะต้องร่วมกันกำหนด ส่วนการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นั้น ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจ กับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กระบวนการเรียนการสอนต้องเน้นให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542 :12) การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การจัดเนื้อหาสาระจะต้องให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัด ของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จะต้องเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การจัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ไว้ในทุกวิชา การเรียนรู้ก็เกิดขึ้น ได้ทุกเวลาทุกสถานที่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542: 13- 14)ซึ่งแนวทางนี้มีความสอดคล้องกับการ

เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของทิสนา แคมมณี(2542 :14 -15) คือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องมุ่งให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว ได้มีโอกาสได้เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหา และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

2) การประชาสัมพันธ์ด้านบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผู้บริหารโรงเรียนต้องพยายามเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยให้ทุกคนได้ทราบว่าบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นั้น ต้องเป็นประชาธิปไตย ทุกคนมีความเคารพในสิทธิเสรีภาพ ของกันและกัน บรรยากาศจะเป็นแบบร่วมมือแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดและประสบการณ์มากกว่าการแข่งขัน บรรยากาศจะมีความสุข ผ่อนคลายไม่เคร่งเครียดมีการเสริมแรง ยกย่องชมเชยมากกว่าตำหนิ ลงโทษ (ไสว พิกขาว 2542 : 243) บรรยากาศจะมุ่งให้นักเรียน ได้แสดงออกได้คิด ได้ทำ ได้แก้ปัญหาด้วยตนเอง มากกว่าเป็นผู้รับการถ่ายทอด สภาพแวดล้อมต้องส่งเสริมการค้นคว้า ความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน สภาพแวดล้อมต้องส่งเสริมการคิดการแสดงออก มีความเป็นระเบียบสวยงาม ร่มรื่น (วัฒนาพร ระจับทุกซ์ 2541 : 59 – 61) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน แสดงออกอย่างนุ่มนวล เป็นมิตร อบอุน เข้าใจ และยอมรับกันและกัน ให้กำลังใจและเกื้อกูลกัน (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ 2543 : 30)

3) การประชาสัมพันธ์ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจถึงลักษณะของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ว่า สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ จะมีความหลากหลาย สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับชีวิตจริง ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ส่งเสริมการทำจริง ปฏิบัติจริง ส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคล (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543 : 9 - 10) เด็กที่มีความถนัดด้านภาษา สื่อวัสดุอุปกรณ์ ก็จะเป็นหนังสือ เทป อุปกรณ์ การเขียน การพูดคุย อภิปราย โต้วาที นิทาน เด็กที่มีความถนัดด้านตรรกศาสตร์ จะเน้นการทดลอง การถามคำถาม การคิดคำนวณ วัสดุอุปกรณ์ จะเป็นสิ่งของในการสำรวจ การคิดอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ การไปทัศนศึกษาตามสถานที่ต่างๆ เด็กที่มีความถนัดด้านมิติสัมพันธ์ ก็คิดเกี่ยวกับรูปภาพและจินตนาการ รักษาความปลอดภัย การออกแบบเป็นต้น สิ่งที่ต้องการหรือใช้อุปกรณ์จะเป็นภาพตัดต่อ จิ๊กซอ หนังสือนิทานมีภาพประกอบ เด็กที่มีความถนัดด้านการใช้ร่างกายหรือส่วนต่าง ๆ ก็จะรักษาการเดินร่า การกีฬา การสัมผัส ต่าง ๆ และต้องการแสดงบทบาท

สมมุติ การเคลื่อนไหวร่างกาย การกีฬา การเรียนรู้โดยผ่านการสัมผัส และเกมที่ต้องการใช้ร่างกาย เป็นต้น

4) การประชาสัมพันธ์ด้านครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องดำเนินการประชาสัมพันธ์ และสร้างความเข้าใจ ให้กับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบถึงบทบาทหน้าที่ ของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังที่ นกเนตร ธรรมบวร (2542: 5) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า ครูจะมีหน้าที่อำนวยความสะดวก วิทยาการ นำเรียน ส่วน ธรรมชาติ นิธิวิเชียร (นกเนตร ธรรมบวร 2542 : 61) ได้เสนอบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้สำคัญ ไว้ว่า มีหน้าที่จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม จัดกิจกรรมและสถานการณ์ ได้กระตุ้นและส่งเสริมการคิด ส่งเสริมให้นักเรียน ได้ค้นพบกระบวนการและวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากเพื่อนและกลุ่ม ส่งเสริมการใช้สื่อ ฟังคิด ฟังแก้ปัญหา และค้นพบความรู้ ประเมินการพัฒนาการของผู้เรียน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง โดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงงามของไทย และสากล ส่วนทศนา แคมมณี (2542 : 24-25) ได้เสนอว่าบทบาท ของครูจะแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือช่วงเตรียมการสอน ครูจะต้องศึกษาวิเคราะห์เรื่องจะสอนให้เข้าใจ ศึกษาแหล่งความรู้ที่หลากหลาย วางแผนการสอน การจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ เอกสารหนังสือ ข้อมูลต่าง ๆ ติดต่อกแหล่งความรู้ต่าง ๆ เตรียมเครื่องมือ ประเมินผลการเรียนรู้ ห้องเรียนหรือสถานที่ประกอบกิจกรรม ในขณะที่สอนจะต้องสร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ที่ดี กระตุ้นผู้เรียนให้สนใจร่วมกิจกรรม ดูแลให้คำแนะนำ แก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ สังเกตและสังเกตพฤติกรรมและ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งเหตุการณ์ที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นขณะทำ กิจกรรม ให้คำแนะนำ บันทึกข้อขัดข้อง ให้การเสริมแรง ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานและอาจใช้ ข้อมูลเนื้อหา ความรู้เพิ่มเติม ให้ข้อมูลย้อนกลับในขณะที่ประเมินผล เก็บรวบรวมผลงาน และ ประเมินผลงาน และผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการสอน

2.8.4. การนิเทศภายใน การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การนิเทศภายใน กำกับติดตาม การเรียนการสอนเป็นหน้าที่ โดยตรงของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน (Ben M. Harris 1963: 8-10) ซึ่งมีนักการศึกษาต่าง ๆ ได้ให้ความหมายไว้มากมาย เช่น วิรัตน์ บัวขาว (2538 : 36) ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การที่บริหาร โรงเรียนร่วมมือส่งเสริม และนำครูในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ส่วน นิกร เพ็ญเวียง

(2538 : 48) ได้กล่าวไว้ว่าการนิเทศภายใน เป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารและบุคลากร ในโรงเรียน ร่วมมือ ร่วมใจกันปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สัจจ อุทรานันท์ (2530 : 12) ที่ให้ความหมายว่า การนิเทศภายในเป็นกระบวนการทำงานของ ผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้ได้รับมอบหมาย ร่วมมือกับครูและบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อสัมฤทธิ์ผล สูงสุดของการเรียนของนักเรียน ส่วนคลิกแมน (Clickman 1981 : 6) ได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็น ความคิดเกี่ยวกับเรื่องของการงาน และกิจกรรมที่ทำร่วมกันของผู้บริหารและครู รวมทั้งผู้เกี่ยวข้อง เพื่อ ปรับปรุงการเรียนการสอน

การนิเทศภายใน เป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งถือเป็นเรื่องใหม่ เป็นความเปลี่ยนแปลงแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นใหม่ โดยมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คอย กำกับ เป็นเรื่อง ที่บริหารโรงเรียนมีอาจหลีกเลี่ยงได้จะต้องคอยเอาใจใส่ ส่งเสริมสนับสนุนทั้งด้วย ตนเองและมอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินการอย่างจริงจัง (กระทรวงศึกษาธิการ 2542 : 21) ซึ่งการนิเทศ ภายใน กำกับ ติดตามประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียน สามารถใช้เทคนิค และวิธีการต่างๆ ดังที่ นิกร เพ็ญเวียง (2538 : 49) ได้เสนอไว้ว่า การนิเทศภายใน ตามยุทธวิธีกำหนดไว้ 8 วิธีคือ การประชุม การนำศึกษาดูงาน การให้การศึกษาจากตำรา การสนทนาวิชาการ การบริการเอกสาร การให้ คำปรึกษาหารือ การสาธิตการสอน และการสังเกตการณ์สอน ส่วนอิสระ เสียงเพราะดี และธวัชชัย พิภูลแก้ว (2541 : 258) ได้รวบรวมแนวทางติดตามผลของผู้บริหารโรงเรียนไว้หลายวิธีคือ การ สัมภาษณ์ การสังเกต การพูดคุย สนทนา การใช้แบบสอบถาม การตรวจงาน การกำหนดมาตรฐาน ของงาน ส่วนวัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541: 83) ได้เสนอว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรตั้งคณะกรรมการ เพื่อคอยให้คำปรึกษา อำนวยความสะดวกให้การช่วยเหลือ ให้กำลังใจแก่ครู เพื่อให้การจัดการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประสบความสำเร็จ การนิเทศภายใน กำกับติดตามผล เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควร ทำใน 4 เรื่อง ดังนี้คือ

1) การนิเทศภายใน ด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น

สำคัญ

ผู้บริหารจะใช้กระบวนการนิเทศภายใน ในการบริหารวิชาการแบบทุก ขันตอน ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (นราวิชญ์ บวรบุญฤทธิ์) 2540 อ้างอิงจาก วิชัย วงษ์ใหญ่ 2525 : 196) ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการนิเทศภายใน ของผู้บริหารโรงเรียนว่า ผู้บริหารว่า ผู้บริหารโรงเรียน จะต้องเตรียมวางแผนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรใหม่ การเตรียมอบรมครู และการจัดครูเข้าสอน การ บริหารวัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตร นอกจากนี้ อุทัย บุญประกอบ และชโลมใจ พิงการวัฒน์ (นราวิชญ์ บวรฤทธิ์ (2540 : 34) อ้างอิง จากอุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ พิงการวัฒน์

2528: 32) ได้กล่าวถึงการนิเทศ ที่ผู้บริหารโรงเรียนควรปฏิบัติว่า ผู้บริหารโรงเรียน ควรแนะนำให้ครูเข้าใจหลักสูตร จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง และสิ่งที่สำคัญ ๆ ของหลักสูตร ซึ่งแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีลักษณะที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับ สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดและความแตกต่างระหว่างบุคคล มุ่งพัฒนาคนให้มีความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม(กระทรวงศึกษาธิการ 2542 :15) นอกจากนี้ผู้บริหารยังต้องคอยแนะนำสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน

2) การนิเทศภายใน ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผู้บริหารโรงเรียนต้องเอาใจใส่คอยช่วยเหลือสนับสนุนให้ครูได้รู้และเข้าใจ ได้จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ครูได้รู้และเข้าใจว่า บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ต้องเป็นแบบประชาธิปไตย ทุกคนเคารพในสิทธิเสรีภาพของกันและกัน บรรยากาศจะเป็นแบบร่วมมือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์มากกว่าการแข่งขัน มีความสนุก ผ่อนคลายไม่เคร่งเครียดมีการเสริมแรงมากกว่าการตำหนิ การลงโทษ (ไสว พิกขาว 2542 : 243) บรรยากาศจะมุ่งให้เด็กได้คิด ได้ทำ ได้แก้ปัญหาด้วยตนเองมากกว่ารับการถ่ายทอดจากครู สภาพแวดล้อมต้องส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า ความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน ส่งเสริมการคิด การแสดงออก มีความเป็นระเบียบสวยงามและร่มรื่น (วัฒนพพร ระวังทุกข์ 2541 : 59 – 61) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน แสดงออกอย่างนุ่มนวลเป็นมิตร เมตตา อบอุ่น เข้าอกเข้าใจ และยอมรับกลับและกันให้กำลังใจและเกื้อกูลกัน (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ 2543 : 30) เมื่อผู้บริหารโรงเรียนได้ช่วยเหลือแนะนำให้กับครู ตามแนวทางดังกล่าวข้างต้นแล้ว ต้องคอยกำกับติดตาม เอาใจใส่ให้กำลังใจกระตุ้นครูให้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องให้เป็นนิสัย

3) การนิเทศภายใน เกี่ยวกับสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผู้บริหารโรงเรียนต้องคอยช่วยเหลือ ให้คำแนะนำให้การสนับสนุนให้กำลังใจในการใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ ให้คำแนะนำในการจัดทำสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ลักษณะของสื่อ วัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จะต้องมีความหลากหลายสอดคล้องกับชีวิต ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ส่งเสริมการทำให้จริงปฏิบัติจริง ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ 2543 : 9 – 10) ดังเช่น การ์ดเนอร์ (Howard Garder 1983) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กที่มีความถนัดด้านภาษา ครูควรใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่เป็นหนังสือ เทป อุปกรณ์การเขียน การพูดคุย การอภิปราย การโต้วาทิ

ๆ เด็กที่มีความถนัดด้านตรรกศาสตร์ จะเป็นคนมีเหตุผล ชอบทดลอง ชอบถามคำถาม ชอบคิด ชอบทดลอง วัสดุอุปกรณ์จะเป็น เครื่องมือสำรวจ เช่น กล้องอุปกรณ์เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ การไปทัศนศึกษาตามสถานที่ต่างๆ เด็กที่มีความถนัดด้านมิติสัมพันธ์ ก็คิดเกี่ยวกับรูปภาพและจินตนาการ รักการวาดภาพ การออกแบบเป็นต้น สิ่งที่ต้องการใช้เป็นวัสดุอุปกรณ์ควรเป็นภาพตัดต่อ จิ๊กซอ หนังสือนิทานที่มีภาพประกอบ อุปกรณ์ ศิลปะ เกม การไปทัศนศึกษาที่พิพิธภัณฑ์ ศิลปะเป็นต้น เด็กที่มีความถนัดการใช้ร่างกายหรือส่วนต่างๆ ก็จะรักการเคลื่อนไหวร่างกาย การเดินรำ การเล่นกีฬา การสัมผัสต่างๆ และต้องการแสดงบทบาทสมมุติ การเรียนรู้โดยการสัมผัส และเกมที่ต้องใช้ร่างกายเป็นต้น เด็กที่มีความถนัดด้านดนตรีจะคิดเกี่ยวกับจังหวะและท่วงท่าทำนอง รักการร้องเพลง การเคาะจังหวะการรับและการฟัง เป็นต้น

4) การนิเทศภายในเกี่ยวกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผู้บริหารโรงเรียนต้องร่วมมือกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ให้คำแนะนำในการส่งเสริมสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจ คอยติดตามการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง บทบาทของครูตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะมีหน้าที่จัดเตรียมสิ่งแวดล้อม จัดเตรียมกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม ให้ความช่วยเหลือเด็กเป็นรายบุคคล และรายกลุ่ม (พรรษา นิลวิเชียร 2535 :55) ส่วนทิสนา เขมมณีได้ให้ความเห็นว่า บทบาทของครูจะมี 3 ช่วง คือ ช่วงเตรียมการสอน ครูต้องศึกษาวิเคราะห์เรื่องที่จะสอนให้เข้าใจ ศึกษาความรู้ที่หลากหลาย วางแผนการสอน จัดเตรียมสื่อวัสดุ เครื่องมือประเมินผล ช่วงสอน ครูต้องจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามสภาพจริง และผู้บริหารยังต้องให้คำแนะนำในการจัดการเรียนการสอนดูแลและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

โดยสรุปจะเห็นว่าครูจะจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ดีแค่ไหนก็ต้องได้รับการเอาใจใส่ดูแล ให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวกและติดตามผลการปฏิบัติงานจากผู้บริหารอยู่ตลอดเวลาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจึงจะมีประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด

2.8.5 การประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ในการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารต้องกำหนดวัตถุประสงค์ในการประเมินให้แน่นอน ในการประเมินอาจจะประเมินเพื่อวินิจฉัยสั่งการหรือประเมินเพื่อสะท้อนกลับไปสู่การปรับปรุงการเรียนการสอน วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541 : 64-65) กล่าวว่า สามารถดำเนินการได้หลายวิธี คือการสืบค้น (inquiring) ผู้บริหารอาจใช้วิธีถามจากครูและนักเรียนโดยตรงเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อตนเอง ต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ครูรายงานผล

การจัดการเรียนการสอน ให้นักเรียนรายงานผลการเรียนรู้ ผู้บริหารสังเกตการณ์สอนจากครู รวมทั้ง การตอบคำถามและการทำงานที่ได้รับมอบหมาย การวิเคราะห์ (Analysis)

สรุป การประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นกระบวนการ ประเมินทั้งผู้สอนและผู้เรียน ทั้งจากในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การประเมินผู้เรียนจะเน้นใน ด้านการสร้างความรู้ด้วยตนเอง การใช้ทักษะกระบวนการคือกระบวนการคิดและกระบวนการกลุ่ม มีส่วนร่วมในการเรียน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุขและนำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในเรื่องบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการ พุนพิน 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาศุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการ พุนพิน 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาศุราษฎร์ธานี เขต 2 จาก 15 โรงเรียน จำนวน 135 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้จากการหาขนาดโดยโดยใช้ตารางสำเร็จรูปคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครืจซี่และมอร์แกน(Krejcie and Morgan 1970:607-610)ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร11คนและครูผู้สอนจำนวน89 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 100 คน โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 สํารวจจำนวนประชากรจากโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการ พุนพิน 2 จำนวน 15 โรงเรียน 135 คน

ขั้นที่ 2 คําเนินการสุ่มตัวอย่าง โดยวิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random) ด้วยวิธีจับฉลาก ได้กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนขนาดเล็ก 38 คน โรงเรียนขนาดกลาง 47 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ 15 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 100 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมาจากการศึกษาผลงานวิจัยของนักศึกษาหลายท่านและเอกสารตำรา มาปรับปรุงให้เข้ากับสภาพของปัญหาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพุนพิน 2 เพื่อสร้างเครื่องมือและหาวิธีการแก้ปัญหาในโอกาสต่อไป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของผู้บริหาร โรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 จำแนกเป็น 5 ด้านคือ ด้านการวางแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการนิเทศการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีจำนวน 57 ข้อ ซึ่งมีความหมายดังนี้

5 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 การสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารและด้านภาษา จำนวน 3 ท่าน

3.2 การทดสอบความเที่ยง (Valimty) โดยการนำ แบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) กับผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอพูนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน แล้วนำ ผลการทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) ทั้งฉบับ โดยใช้วิธีการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ปรากฏว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .88

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลดังนี้

- 4.1 ผู้วิจัยได้ทำหน้าที่ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนทุกโรงในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 เพื่อ ขออนุญาตเก็บข้อมูลและดำเนินการวิจัย
- 4.2 ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยได้เดินทางไปยังโรงเรียนในเครือข่ายทุกโรงเรียนเพื่อขออนุญาตผู้บริหารและแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนทั้งหมด
- 4.3 รวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยได้เดินทางไปขอรับแบบสอบถามจากโรงเรียนต่างๆในเครือข่ายด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ชอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ในรูปแบบแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตาราง
- ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในด้านการวางแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการด้านการพัฒนาการเรียนรู้อันเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการนิเทศภายในการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำการวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย \bar{X} ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยภาพรวมเป็นรายด้าน แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำอธิบาย
- ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนต่อบทบาทในการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้ง 5 ด้านคือ ด้านการวางแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการนิเทศ การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านประเมินผลการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทิศทางเดียว (One-way ANOVA) และการเปรียบเทียบพหุคูณ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

เกณฑ์การแปลผลข้อมูล

ในการแปลผลข้อมูลใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย แล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ผู้บริหารมีบทบาทในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ผู้บริหารมีบทบาทในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ผู้บริหารมีบทบาทในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ผู้บริหารมีบทบาทในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ผู้บริหารมีบทบาทในระดับน้อยที่สุด

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติพื้นฐานใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS

5.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

5.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

5.1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standart Deviation : S.D.)

5.1.4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA)

5.1.5 การเปรียบเทียบพหุคูณ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของครูและผู้บริหารที่มีต่อบทบาทในการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของผู้บริหาร โรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อบทบาทของการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหาร โรงเรียน 5 ด้าน คือด้านการวางแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการนิเทศภายใน การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในภาพรวมและรายด้าน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อบทบาทในการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 5 ด้านคือด้านการวางแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการนิเทศภายใน การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามขนาดของสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้าน

สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดสัญลักษณ์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standart Deviation)
df	แทน	ค่าความแปรปรวน

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น 100 ชุด ได้รับคืนเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 100 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และได้นำมาวิเคราะห์เพื่อเสนอผลโดยจำแนกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่งและขนาดสถานศึกษา

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
1.1 ผู้สอน	89	89
1.2 ผู้บริหาร	11	11
รวม	100	100.00
2. ขนาดสถานศึกษา		
2.1 ขนาดเล็ก	38	38
2.2 ขนาดกลาง	47	47
2.3 ขนาดใหญ่	15	15
รวม	100	100.00

จากตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน จำแนกตามข้อมูลได้ดังนี้ ตำแหน่ง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้สอนมากที่สุดถึง จำนวน 89 คน คิดเป็น ร้อยละ 89 และผู้บริหาร 11 คน คิดเป็นร้อยละ 11 ขนาดสถานศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะอยู่ในโรงเรียนขนาดกลางมากที่สุดถึง 47 % รองลงมาเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 38 % และน้อยที่สุดจากโรงเรียนขนาดใหญ่เพียง 15 %

**ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์บทบาทในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญ ของผู้บริหารโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2
สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาศุวราชบุรีธานี เขต 2**

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับ ตามบทบาทในการส่งเสริมการจัด
กระบวนการเรียนรู้ ของผู้บริหาร โรงเรียน ในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2
สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาศุวราชบุรีธานี เขต 2 ในภาพรวม (n = 100)

บทบาทในการส่งเสริมการจัดกระบวนการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ	อันดับ
1. บทบาทด้านการวางแผนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.70	0.74	มาก	1
2. บทบาทด้านการพัฒนาการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.66	0.76	มาก	2
3. บทบาทด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.43	0.84	มาก	5
4. บทบาทด้านการนิเทศการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.58	0.83	มาก	4
5. บทบาทด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.64	0.79	มาก	3
รวม	3.58	0.80	มาก	

จากตารางที่ 4.2 เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์บทบาทในการส่งเสริมการจัด
กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหาร โรงเรียน ในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพ
วิชาการพูนพิน 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาศุวราชบุรีธานี เขต 2 ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน พบว่ามีการ
ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการพัฒนาการ
เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการ
ประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการนิเทศการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ และด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามบทบาทในด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียน ในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาศุวราชบุรีธานี เขต 2 นำเสนอเป็นรายด้านดังนี้

1. บทบาทด้านการวางแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับบทบาทของผู้บริหาร			
	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ	อันดับ
1. กำหนดนโยบายส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง	3.76	.62	มาก	6
2. จัดทำแผนสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและสิ่งแวดล้อม	3.71	.78	มาก	7
3. ทำแผนส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหาต่างๆ	3.57	.79	มาก	10
4. กำหนดแนวทางให้ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง	3.79	.74	มาก	4
5. กำหนดมาตรการผลักดันให้แผนงานโครงการที่ส่งเสริมการเรียนรู้บรรลุความสำเร็จ	3.80	.75	มาก	3
6. กำหนดเป้าหมายแห่งความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ				
7. เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการวางแผนการศึกษา	3.71	.70	มาก	8
8. กำหนดแนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้มีความหลากหลาย	3.76	.83	มาก	5
	3.56	.75	มาก	11

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

1. บทบาทด้านการวางแผนการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับบทบาทของผู้บริหาร			
	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ	อันดับ
9. วางแผนจัดทำสาระของหลักสูตร ท้องถิ่นในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาใน ชุมชน และสังคม	3.49	.79	ปานกลาง	12
10. จัดทำแผนงาน โครงการปรับปรุง บรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อ การเรียนรู้	3.90	.73	มาก	1
11. วางแผนการจัดทำหลักสูตรที่มีเนื้อหา และกิจกรรมที่สอดคล้องกับความถนัด และความสนใจของผู้เรียน	3.58	.72	มาก	9
12. ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการสอนที่มี เนื้อหาและกิจกรรมที่สอดคล้องกับการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.84	.72	มาก	2
รวม	3.70	.74	มาก	

จากตารางที่ 4.3 แสดงว่า ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อบทบาทในการ ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนการรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการวางแผนการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า โดยภาพรวม ผู้บริหารมีบทบาทอยู่ในระดับมาก แต่ระดับการปฏิบัติในด้าน การวางแผนจัดทำสาระของหลักสูตรท้องถิ่น ในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาชุมชน และสังคมอยู่ในระดับ ปานกลาง

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ต่อบทบาทในด้านการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของผู้บริหาร โรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาศุราษฎร์ธานี เขต 2

2. บทบาทด้านพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับบทบาทของผู้บริหาร			
	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ	อันดับ
1. เข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.77	.81	มาก	4
2. ประชุมชี้แจงให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้าใจแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.73	.75	มาก	6
3. ส่งเสริมให้ครูแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติตอบสนองต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.75	.71	มาก	2
4. ร่วมกับครูจัดทำหลักสูตรที่หลากหลายตอบสนองความถนัดและความต้องการของผู้เรียน	3.42	.76	ปานกลาง	12
5. จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรต่างๆ เพื่อให้ผู้ได้ศึกษาค้นคว้าอย่างครบถ้วน	3.42	.80	ปานกลาง	11
6. ปรับปรุงบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้	3.74	.87	มาก	5
7. สนับสนุนให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องรับการอบรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.87	.74	มาก	1

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

2. บทบาทด้านพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	ระดับบทบาทของผู้บริหาร			
	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ	อันดับ
8. กระตุ้นให้ครูช่วยเหลือและแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน	3.55	.79	มาก	9
9. นำครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องศึกษาดู งานสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	3.54	.90	มาก	10
10. ส่งเสริมให้ครูจัดทำ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ที่มีความสอดคล้องกับการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.67	.63	มาก	7
11. ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียน ได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	3.58	.75	มาก	8
12. สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียน ได้ปฏิบัติจริง	3.79	.68	มาก	3
รวม	3.66	.76	มาก	

จากตารางที่ 4.4 แสดงว่า ผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า โดยภาพรวม
ผู้บริหารมีบทบาทอยู่ในระดับมากแต่ระดับการปฏิบัติด้านการจัดทำหลักสูตรที่สนองความต้องการ
ของผู้เรียนและการจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร มีระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ต่อบทบาทในด้านประชาสัมพันธ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียน ในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาศุราษฎร์ธานี เขต 2

3. บทบาทด้านประชาสัมพันธ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	บทบาทของผู้บริหาร			
	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ	อันดับ
1. ประชุมชี้แจงให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้ทราบถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้	3.52	.84	มาก	4
2. เข้าร่วมประชุมกับผู้นำท้องถิ่นเพื่อชี้แจงให้ทราบถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา	3.33	.90	ปานกลาง	9
3. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ	3.27	.82	ปานกลาง	11
4. รายงานความก้าวหน้าของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการใช้สื่อที่หลากหลายให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ	3.33	.90	ปานกลาง	8
5. ชี้แจงให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้าใจถึงบทบาทในการเข้ามีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้	3.44	.86	ปานกลาง	6
6. เชิญผู้ปกครองและชุมชนเข้าชมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.47	.91	ปานกลาง	5
7. เชิญบุคลากรในชุมชนและท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถเข้าร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	3.70	.77	มาก	2
8. เชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	3.55	.83	มาก	3

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

3. บทบาทด้านประชาสัมพันธ์การ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	บทบาทของผู้บริหาร			
	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ	อันดับ
9. เชิญผู้ปกครองภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็น วิทยากรพิเศษ	3.74	.79	มาก	1
10. ส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ใน ชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียน การสอน	3.39	.82	ปานกลาง	7
11. ส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ใน ชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียน การสอน	3.19	.86	ปานกลาง	12
12. เชิญผู้ปกครองและชุมชนเข้าชมการ จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ เอื้อต่อการเรียนการสอน	3.30	.83	ปานกลาง	10
รวม	3.43	0.84	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.5 แสดงว่า ผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า โดยภาพรวม ผู้บริหารมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลางและมีบางรายการที่ผู้บริหารปฏิบัติอยู่ในระดับที่มากคือ ประชุมชี้แจงให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้ การเชิญวิทยากรจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมจัดการเรียนรู้และการเชิญวิทยากรท้องถิ่นเป็นวิทยากรพิเศษ

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ต่อบทบาทในด้านการนิเทศการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของผู้บริหาร โรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีธานี เขต 2

4. บทบาทด้านการนิเทศ การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	บทบาทของผู้บริหาร			
	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ	อันดับ
1. เอาใจใส่แนะนำให้ครูเข้าใจจุดมุ่งหมาย โครงสร้างของหลักสูตรการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.54	.86	มาก	7
1. กระตือรือร้นในการให้ความช่วยเหลือ ครูในการทำหลักสูตรท้องถิ่น	3.43	.85	ปานกลาง	10
2. ให้กำลังใจแก่ครูและบุคลากรที่ตั้งใจจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	3.64	.91	มาก	3
3. สนับสนุนครูและบุคลากรจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการ สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.71	.86	มาก	2
4. ใช้วิธีการเสริมแรงมากกว่าการตำหนิและ การลงโทษ	3.60	.87	มาก	5
5. ร่วมมือกับครูในการจัดหาสื่อการสอนอย่าง เพียงพอ	3.50	.88	ปานกลาง	9
6. ตรวจสอบการจัดการเรียนรู้ของครูเป็น ระยะ	3.52	.78	มาก	8
7. เยี่ยมชมการจัดการเรียนการสอนของครูใน ห้องเรียน	3.54	.73	มาก	6
8. ให้คำปรึกษาครูในการดำเนินการดูแล นักเรียนในห้องเรียน	3.62	.81	มาก	4
10 จัดประชุมครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อ ปรับปรุงการปฏิบัติงานเป็นประจำ	3.76	.80	มาก	1
รวม	3.58	0.83	มาก	

จากตารางที่ 4.6 แสดงว่า ผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการนิเทศการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า โดยภาพรวม ผู้บริหารมีบทบาทอยู่ในระดับมากและมีบางรายการที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ต่อบทบาทในด้านการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของผู้บริหาร โรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิณ 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาศุราษฎร์ธานี เขต 2

5. บทบาทของผู้บริหารด้านการประเมินผล การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	บทบาทของผู้บริหาร			
	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ	อันดับ
1. ประเมินผลการปฏิบัติงานโดยใช้เพิ่ม สะสมงานของครู	3.48	.82	ปานกลาง	10
2. ประเมินผลความสำเร็จของการจัดการ เรียนรู้โดยดูจากนักเรียน	3.72	.79	มาก	3
3. ประเมินผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การสอนของครูด้วยการนิเทศ	3.43	.85	ปานกลาง	11
4. ประเมินผลการปรับปรุงบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมโดยการสอบถามครูและ นักเรียน	3.55	.79	มาก	9
5. ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนประเมินผล การเรียนรู้ร่วมกัน	3.57	.92	มาก	8
6. ส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินมา ปรับปรุงการเรียนรู้	3.71	.74	มาก	5

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

5. บทบาทด้านการประเมินผล การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	บทบาทของผู้บริหาร			
	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ	อันดับ
7. ส่งเสริมให้ครูจัดทำเครื่องมือวัดและ ประเมินผลให้สอดคล้องกับสภาพที่ เป็นจริง	3.77	.80	มาก	2
8. ส่งเสริมให้ครูประเมินผลการจัดการ เรียนการสอนโดยใช้วิธีการที่ หลากหลาย	3.82	.73	มาก	1
9. ส่งเสริมให้ครูประเมินผลทุกกิจกรรมที่ ดำเนินการจัดการเรียนรู้	3.71	.80	มาก	6
10. ส่งเสริมให้ครูจัดทำเครื่องมือวัดผล ประเมินผลตรงกับจุดประสงค์และ กิจกรรมการเรียนรู้	3.72	.79	มาก	4
11. ส่งเสริมให้ครูจัดการประเมินตนเองของ นักเรียน	3.63	.82	มาก	7
รวม	3.64	0.79	มาก	

จากตารางที่ 4.7 แสดงว่า ผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการประเมินผลการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า โดยภาพรวม ผู้บริหารมีบทบาทอยู่ในระดับมากมีบางรายการที่การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

**ตอนที่ 3 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อบทบาทของ
ผู้บริหารในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใน
เครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา
สุราษฎร์ธานี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา**

ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้ง 5 ด้าน ในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัด
เขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยจำแนกตามขนาดสถานศึกษา

บทบาทของผู้บริหาร	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่		F	sig
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
บทบาทด้านการวาง แผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	3.90	.40	3.56	.72	3.67	.29	3.769	.027
บทบาทด้านการพัฒนาการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	3.86	.56	3.54	.74	3.56	.30	3.287	.042
บทบาทด้านการ ประชาสัมพันธ์การเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.56	.52	3.21	.87	3.61	.35	3.542	.033
บทบาทด้านการนิเทศการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	3.80	.49	3.40	.84	3.53	.39	3.965	.022
บทบาทด้านการประเมินผล การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	3.87	.48	3.47	.81	3.57	.46	4.126	.019
รวม	3.80	.39	3.43	.75	3.59	.25	4.101	.020

จากตารางที่ 4.8 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุราษฎร์ธานี พบว่า

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันไม่มีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับที่ใกล้เคียงและไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1 เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนต่อระดับการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามขนาดของสถานศึกษา

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำนวน 135 คน กลุ่มตัวอย่างเลือกจากประชากร โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ใช้ตารางการเปรียบเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครื่องชี้และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง 100 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียน 11 คน ครูผู้สอน จำนวน 89 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด แบ่งเป็น 2 ส่วนประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 จำนวนเป็น 5 ด้านคือ ด้านการวางแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการพัฒนาการเรียนรู้

ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการนิเทศ การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีจำนวน 57 ข้อ

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลดังนี้

2.3.1 ผู้วิจัยได้ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนทุกโรงในเครือข่ายพัฒนา คุณภาพวิชาการพูนพิน 2 เพื่อ ขออนุญาตเก็บข้อมูลและดำเนินการวิจัย

2.3.2 ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยได้เดินทางไปยังโรงเรียนในเครือข่ายทุก โรงเรียนที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตผู้บริหารและแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง ในโรงเรียนทั้งหมด

2.3.3 รวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยได้เดินทางไปขอรับแบบสอบถามจากโรงเรียน ต่างๆ ในเครือข่ายด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนและสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ทั้งหมด

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ขอแบบสอบถาม วิเคราะห์ในรูปแบบแจกแจง ความถี่ หาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริม กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในด้านการวางแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ ด้านการดำเนินการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการประชาสัมพันธ์ การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการนิเทศ การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้าน ประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำการวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย \bar{X} ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) โดยภาพรวมเป็นรายด้าน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ ด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการนิเทศการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามขนาดของสถานศึกษา โดยการเปรียบเทียบความแปรปรวนแบบทิศทางเดียว (One-way ANOVA) และการเปรียบเทียบ พหุคูณ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นข้าราชการครูสายผู้สอนเป็นส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 89 และเป็นผู้บริหารสถานศึกษาเพียงร้อยละ 11 อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง ร้อยละ 47 รองลงมาเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ร้อยละ 38 และน้อยที่สุดเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่เพียงร้อยละ 15

1.2 ผลการวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1.2.1 ด้านการวางแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีบทบาทในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนการสอน ด้านการวางแผนการสอนอยู่ในระดับมาก

1.2.2 ด้านพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้อยู่ในระดับมาก

1.2.3 ด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้อยู่ในระดับมาก

1.2.4 ด้านนิเทศภายในการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้อยู่ในระดับมาก

1.2.5 ด้านประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้อยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.3 สรุปผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามขนาดของสถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน สรุปเป็นรายด้านดังนี้

1.3.1 ด้านการวางแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่มีบทบาทในการวางแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก

1.3.2 ด้านการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพบว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่มีบทบาทในการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก

1.3.3 ด้านประชาสัมพันธ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพบว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และ โรงเรียนขนาดใหญ่มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก

1.3.4 ด้านการนิเทศการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพบว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และ โรงเรียนขนาดใหญ่มีบทบาทในการนิเทศการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก

1.3.5 ด้านประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพบว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และ โรงเรียนขนาดใหญ่มีบทบาทในการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก

2. อภิปรายผล

จากผลสรุปการวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีประเด็นอภิปรายผลดังนี้

2.1 จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อบทบาทในการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้งรายด้าน และโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งกล่าวได้ว่าผู้บริหารในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ยังมีความกระตือรือร้นในการที่จะพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ ผศ.ดร.พิมพันธ์ เดชะคุปต์ จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เน้นด้านผู้บริหารว่าต้องเป็นผู้ที่ส่งเสริมทั้งครูและนักเรียนให้มีการประสานงานในการที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นที่กระบวนการส่งเสริมให้ครูได้จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ตามแนวทางของการจัดเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามขนาดของสถานศึกษาทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันคือ สถานศึกษาทุกขนาดให้ความสำคัญในบทบาทของผู้บริหารในอันดับมาก อาจเนื่องจากในปัจจุบันการศึกษาได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง เกิดการแข่งขันเพื่อความอยู่รอดของตนเองและ เนื่องจากมีการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาในทุกๆ 5 ปี ทำให้ผู้บริหารต้องพัฒนาระบบการบริหารของตนเองให้มีประสิทธิภาพ และจากนโยบายการกระจายอำนาจการศึกษาตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ ที่มุ่งให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล สามารถบริหารงานได้ด้วยตนเอง ทั้งด้านการบริหารงานบุคคล งานการเงิน งานวิชาการ และงานบริหารทั่วไป ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของสถานศึกษาต่อไป

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นเพิ่มเติมที่จะเสนอแนะให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ได้นำไปใช้ปรับปรุงในการปฏิบัติงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพิ่มเติมดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ผู้บริหารควรที่จะต้องทบทวน หาสาเหตุที่ทำให้ผลการเรียนของนักเรียน ตกต่ำ ซึ่งในด้านการส่งเสริม จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารมีการส่งเสริมมากในทุกๆด้าน ดังนั้น การที่นักเรียนมีผลการเรียนต่ำก็น่าจะมาจากสาเหตุอื่น เช่น วิธีการสอนของครู สื่อการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมของห้องเรียน สภาพทางบ้านของนักเรียน ซึ่งทุกสิ่งสามารถที่จะเป็นปัจจัยในการ ส่งเสริมให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นได้ ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องมีความรู้ด้านการ วิจัย เพื่อศึกษาถึงปัญหาและสามารถแก้ไขให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้นได้

3.1.2 ควรจัดให้มีการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนรู้เป็นระยะตลอดปีการศึกษา และมีวิธีการที่หลากหลาย เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างเป็นระบบ จะ ได้ทราบถึงปัญหาและหาแนวทางแก้ไขให้เกิดผลที่ดีขึ้น เพื่อนำผลที่ได้เป็นตัวอย่าง ให้กับโรงเรียน ในเครือข่ายในการพัฒนายกระดับคุณภาพการศึกษาต่อไป

3.1.3 ควรจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถ ของนักเรียนมาเป็นสื่อการสอนให้นักเรียนได้ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนากระบวนการคิดเพื่อ พัฒนาความสามารถของแต่ละคน

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาปัญหาความต้องการในการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ มีคุณภาพตามมาตรฐาน

3.2.2 ควรศึกษาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อเป็นแนวทางในการ จัดวางแผนให้ครูได้สอนตรงตามความสามารถ และความถนัดของแต่ละบุคคล เพื่อพัฒนาให้ตรง ตามความต้องการของผู้เรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ทัศนาศาสตร์ (2543) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน (เอกสารประกอบการ
บรรยายสาธิตวิชา EA 623) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (อัสสัมชัญ)
- ธงชัย สันติวงศ์ (2534) การวางแผนการศึกษา กรุงเทพมหานคร
- ธานีพร ศิลป์จารุ (2550) การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย spss วิ อินเทอร์เน็ต
- นพเนตร ธรรมบวร (2542) “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น” งานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ กรุงเทพมหานคร
- ผจญ ภูม (2540) “สภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย” การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เรียงชัย จงพิพัฒน์สุข (2542) “ การเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542”
คู่มือผู้ปกครองและครู กรุงเทพมหานคร
- วิชัย วงศ์ใหญ่ (2539) “ทฤษฎีและการพัฒนาหลักสูตร” ใน ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนา
ระบบการสอน กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วีรบุษ ปิ่นทาวนิช (2543) “โรงเรียนพร้อมปฏิรูปการเรียนรู้แค่ไหน” วารสารสานปฏิรูป 3 (26) :
17 – 18
- วิโรจน์ สารัตนะ (2539) การวางแผนการศึกษาระดับจุลภาค หลักการและแนวคิดเชิงประยุกต์
ขอนแก่น : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2541) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง
กรุงเทพมหานคร เลิฟแลนด์ ลิพ.พรส บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
(อัสสัมชัญ)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) การปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด
คณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ กรุงเทพมหานคร
- _____ (2542) เด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เด็กไทยคิดอย่างไร กรุงเทพมหานคร
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2543) รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานของสำนักงานปฏิรูป
การศึกษา. กรุงเทพมหานคร
- สุพล วัณสินธุ์ (2542) “บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการปฏิรูปการศึกษา” วารสารวิชาการ 2(7) :
34-36

สุวิทย์ มูลคำ (2542) **แฟ้มสะสมงาน Portfolio** พิมพ์ครั้งที่ 10 กรุงเทพมหานคร :ที.พี.พรินท์
อรรถัย มูลคำ (2542) **การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**
พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง บทบาทในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของผู้บริหาร
โรงเรียน ในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพวิชาการพูนพิน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สุราษฎร์ธานี เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหาร
โรงเรียนในการส่งเสริมกระบวนการจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ในการตอบแบบสอบถาม ขอความกรุณาตอบตามความเป็นจริง ให้ครบทุกข้อ
3. คำตอบของท่านจะใช้เป็นข้อมูลในการวิจัยเท่านั้น ผู้วิจัยจะรักษาไว้เป็นความลับ
และจะไม่ส่งผลใดๆต่อผู้ตอบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ท่านได้กรุณาตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

(นายสมโพธิ พรหมพันธ์)
นักศึกษาปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแล้วการเครื่องหมาย ✓ ลงใน ให้ตรงกับความเป็นจริง

1. ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

- ผู้สอน
 ผู้บริหาร

2. ขนาดของสถานศึกษา

- ขนาดเล็ก (นักเรียน 120 ลงมา)
 ขนาดกลาง (นักเรียน 121 – 300 คน)
 ขนาดใหญ่ (นักเรียน 301 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2 (ตอบทั้งผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน)

คำชี้แจง โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ว่าผู้บริหารมีการปฏิบัติ ตามบทบาทในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากน้อยเพียงไร

โดยกาเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับคำนำหน้าในการปฏิบัติ ดังนี้

มากที่สุด หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด

มาก หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก

ปานกลาง หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง

น้อย หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อย

น้อยที่สุด หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

บทบาทในการส่งเสริมการจัด กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการนิเทศภายใน การเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนเอาใจใส่ ตรวจติดตามความก้าวหน้าของ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ		✓			

จากตัวอย่าง แสดงว่า ผู้บริหารปฏิบัติตามบทบาทของข้อนี้ อยู่ในระดับมาก

ที่	บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริม การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	ระดับการปฏิบัติ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1	ด้านการวางแผนการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ					
	1.1) กำหนดนโยบายส่งเสริมให้ครูจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง					
	1.2) จัดทำแผนสนับสนุนให้ครูจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและสิ่งแวดล้อม					
	1.3) ทำแผนส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ กระบวนการแก้ปัญหาต่างๆ					
	1.4) กำหนดแนวทางให้ครูได้จัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ ปฏิบัติจริง					
	1.5) กำหนดมาตรการผลักดันให้ แผนงาน โครงการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ บรรลุความสำเร็จ					
	1.6) กำหนดเป้าหมายแห่งความสำเร็จ ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ					
	1.7) เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรที่ เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการวางแผน การศึกษา					

ที่	บทบาทในการส่งเสริมการจัด กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	ระดับการปฏิบัติ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	1.8) กำหนดแนวทางการพัฒนา หลักสูตรให้มีความหลากหลาย					
	1.9) วางแผนจัดทำสาระของหลักสูตร ท้องถิ่นในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาใน ชุมชน และสังคม					
	1.10) จัดทำแผนงานโครงการปรับปรุง บรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อ ต่อการเรียนการสอน					
	1.11) วางแผนการจัดทำหลักสูตรที่มี เนื้อหา และกิจกรรมที่สอดคล้องกับ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน					
	1.12) ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการ สอนที่มีเนื้อหาและกิจกรรมที่ สอดคล้องกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ					

ที่	บทบาทในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2	ด้านการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
	2.1) เข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
	2.2) ประชุมชี้แจงให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้าใจแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
	2.3) ส่งเสริมให้ครูแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติตอบสนองต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
	2.4) ร่วมกับครูจัดทำหลักสูตรที่หลากหลายตอบสนองความถนัดและความต้องการของผู้เรียน					
	2.5) จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรต่างๆเพื่อให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าอย่างครบถ้วน					
	2.6) ปรับปรุงบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้					
	2.7) สนับสนุนให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องรับการอบรมเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					

ที่	บทบาทในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	2.8) กระตุ้นให้ครูช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน					
	2.9) นำครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องศึกษาดูงานสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
	2.10) ส่งเสริมให้ครูจัดทำ และจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่มีความสอดคล้องกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
	2.11) ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง					
	2.12) สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง					

ที่	บทบาทในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3	ด้านประชาสัมพันธ์การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
	3.1) ประชุมชี้แจงให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้ทราบถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอน					
	3.2) เข้าร่วมประชุมกับผู้นำท้องถิ่นเพื่อชี้แจงให้ทราบถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา					
	3.3) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ					
	3.4) รายงานความก้าวหน้าของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการใช้สื่อที่หลากหลายให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ					
	3.5) ชี้แจงให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้าใจถึงบทบาทในการเข้ามีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้					
	3.6) เชิญผู้ปกครองและชุมชนเข้าชมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
	3.7) เชิญบุคลากรในชุมชนและท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถเข้าร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น					

ที่	บทบาทในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	3.8)เชิญผู้มีปัญญาท้องถิ่นเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้					
	3.9)เชิญผู้ประกอบการภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นวิทยากรพิเศษ					
	3.10)ส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้					
	3.11)ส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้					
	3.12) เชิญผู้ประกอบการและชุมชนเข้าชมการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้					

ที่	บทบาทในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4	ด้านการนิเทศภายใน การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
	4.1) เอาใจใส่แนะนำให้ครูเข้าใจจุดมุ่งหมาย โครงสร้างของหลักสูตรการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
	4.2) กระตือรือร้นในการให้ความช่วยเหลือครูในการทำหลักสูตรท้องถิ่น					
	4.3) ให้กำลังใจแก่ครูและบุคลากรที่ตั้งใจจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
	4.4) สนับสนุนครูและบุคลากรจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
	4.5) ใช้วิธีการเสริมแรงมากกว่าการตำหนิและการลงโทษ					
	4.6) ร่วมมือกับครูในการจัดหาสื่อการสอนอย่างเพียงพอ					
	4.7) ตรวจสอบการจัดการเรียนรู้ของครูเป็นระยะ					

ที่	บทบาทในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	4.8) เยี่ยมชมการจัดการเรียนรู้ของครูในห้องเรียน					
	4.9) ให้คำปรึกษาครูในการดำเนินการดูแลนักเรียนในห้องเรียน					
	4.10) จัดประชุมครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานเป็นประจำ					

ที่	บทบาทในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5	ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
	5.1) ประเมินผลการปฏิบัติงานโดยใช้แฟ้มสะสมงานของครู					
	5.2) ประเมินผลความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้โดยดูจากนักเรียน					
	5.3) ประเมินผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของครูด้วยการนิเทศ					
	5.4) ประเมินผลการปรับปรุงบรรยากาศและสภาพแวดล้อมโดยการสอบถามครูและนักเรียน					

ที่	บทบาทในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5.5) ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนประเมินผลการเรียนรู้ร่วมกัน					
	5.6) ส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินมาปรับปรุงการเรียนรู้					
	5.7) ส่งเสริมให้ครูจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง					
	5.8) ส่งเสริมให้ครูประเมินผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย					
	5.9) ส่งเสริมให้ครูประเมินผลทุกกิจกรรมที่ดำเนินการจัดการเรียนรู้					
	5.10) ส่งเสริมให้ครูจัดทำเครื่องมือวัดผลประเมินผลตรงกับจุดประสงค์และกิจกรรมการเรียนรู้					
	5.11) ส่งเสริมให้ครูจัดการประเมินตนเองของนักเรียน					

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ(แบบสอบถาม)

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ชูศักดิ์ เอกเพชร ตำแหน่งรองศาสตราจารย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ปรินญาเอกสาขาบริหารการศึกษา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร พูลเอียด ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ปรินญาเอกสาขาบริหารการศึกษา
3. นายวิฑูรย์ เพชรประภัสสร ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สุราษฎร์ธานี เขต 2 ปรินญาโทสาขาบริหารการศึกษา

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายสมโพช พรหมพันธ์
วัน เดือน ปี	12 กรกฎาคม 2503
สถานที่เกิด	พุนพิน สุราษฎร์ธานี
ประวัติการศึกษา	ศึกษาศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2536
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนมัธยมบ้านท่าเนียน สุราษฎร์ธานี
ตำแหน่ง	รองผู้อำนวยการสถานศึกษา